

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Vericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
LICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

Den Haag - Heulstraat 19

Vriendelijke Uitnoodiging

een bezoek aan de St.-Nicolaas-Uitstalling van
en West-Indische Kunststijl-Artikelen,
zonder geschikt voor Feestgeschenken.
Pas ontvangen bijzonder mooie zijden Weefsels
Palembang en Schildpadwerk uit Djocdja.

INHOUD: Wordt lid van „Oost en West“. — Wetsontwerp tot verhooging van de riddersoldijen. — Feuilleton. — Een causerie over Ambon. — Pers-overzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Begunstigers, nieuwe abonnementen, verhoogde en op peil gebrachte contributies, sedert Oct. 1920. — Mutaties van 24 tot 30 Nov. 1920.

Wordt Lid van „Oost en West“.

Wordt lid der Vereeniging welke streven het is den band tusschen Oost en West krachtiger te maken. Waarom? Welk belang of voordeel heb ik daar bij? Hoe mal ook, het zijn vragen die gedaan worden en op welke maar één antwoord is: Denkt na! Dan zal de slotsom deze zijn — er is geen andere denkbaar — dat die band er is, dat hij versterking be-

FA G. J. HILBRINK

8 Daendelsstraat 's-Gravenhage
DAMESKLEERMAKERIJ

bericht hiermede, dat zij gedurende de maanden December en Januari naar maat zal verkoopen:

- Dames Tailor Made Wandel Costumes met zijde gevoerd voor f 115.—.
- Mantels of Ulsters voor f 100.—.
- Rokken voor f 40.—.

uitsluitend uit eene groote sortering Eng. Stoffen. De nog voorradige Bontmantels en Bontgarnituren zullen tegen concurr. prijzen worden uitverkocht. Gedurende December—Januari Zaterdags tot 5 uur geopend.

COSTUMES-TAILLEUR

Lampe
EN ROUTE
SPUISTR. 8
DEN HAAG

TEA-GOWN

Lampe
LE MANNEQUIN
SPUISTR. 8
DEN HAAG

BONTMANTELS

Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

OOST

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM
KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

WEST

ISERIEF & CO.

Magazijn „De Prijslijst”

Veenestraat 16-18 - DEN HAAG - Valeriusstraat 29

Specialiteit

Tricolage

Garen en Band

Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna”

Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59

Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.

OVERHEMDEN f 0.40	FRONTS f 0.18
VESTEN f 0.60	BOORDEN f 0.15
HALFHEMDEN f 0.25	MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES vanaf f 0.50.	

Voor geheele wasschen speciaal tarief.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg.

N.V. WIENER & VAN WITSEN

Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM

DEN HAAG

35 Schiedamsche Singel

94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELEN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope)

H Hammond School en COPIEERINRICHTING **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd.

MAISON VAN HAL

Hofleverancier van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 **BREDA** Telefoon 442

Heerenkleeding

Dameskleeding

Indische Uitrustingen

Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

hoeft en dat het, zoo in stoffelijken als in anderen
zin, en uw belang en uw voordeel en dat der uwen
is, om dien band nauwer aan te halen.

Van een Engelschman het gevleugelde woord dat
Oost en West elkander nimmer zullen naderen, van
een Duitscher dit andere dichtwoord dat meer
waarheid bevat en voor ons, Nederlanders, alle waar-
de heeft:

Orient und Occident
Sind nicht mehr zu trennen.

**Wetsontwerp tot verhooging van de
riddersoldijen.**

In de Memorie van toelichting bij hun, den 22en
Juli 1920, aan de Tweede Kamer aangeboden wets-
ontwerp ter verhooging van de soldij, die, voor mili-
tair beneden den officiersrang, aan het kruis der
Militaire Willemsorde verbonden is, verklaren de
ondertekenende ministers van koloniën, oorlog en
marine: een verhooging, vooral voor de laagste rid-
dersoldijen, zeer zeker hoogst noodzakelijk. Zelfs
zoo, dat zij een voorgenomen algeheele herziening
van de geheele wet op de M. W. O. niet willen af-
wachten, maar de soldij-kwestie als urgent dadelijk
wenschen af te doen. Bij de voorgestelde wijziging
is het stelsel behouden, waarbij het bedrag der rid-
dersoldij vastgesteld is overeenkomstig den in het
leger bekleeden rang.

Blijkens het den 9en November j.l. verschenen
Voorloopig verslag heeft de hoofdstrekking van het
ontwerp in de sectiën der Kamer algemeene instem-
ming gevonden, alleen schijnt men het niet ten volle
te billijken, dat de verhooging voor de hogere ran-
gen minder zou worden, dan voor de lagere, want
een vermeerdering van de aan de onderofficieren
toegedachte verhooging wordt in overweging ge-
geven. Bovendien wordt de wensch weergegeven de
laagste riddersoldij bepaald te zien op het bedrag,
dat een broeder in de orde van den Nederlandschen
Leeuw geniet.

Zooals de kwestie in het ontwerp en in het voor-
loopig verslag gesteld is, wordt zij eenvoudig tot een

„verhooging” beperkt. Dat is m.i. te betreuren
omdat overwogen diende te worden in hoever
thans geldende stelsel, van „riddersoldij over-
komstig den militairen rang”, al dan niet reden van
voortbestaan heeft. Volgens mijn zienswijze is het
stelsel volkomen billijk voor hen, die nog in mili-
tair dienst zijn, maar behoort aan de ridders, die
den dienst verlaten hebben, een voor allen gelijk
drag te worden toegekend.

Door de wet, die in 1815 (30 April, St.bl. no. 33)
de Militaire Willemsorde ingestelde, werd in artikel
8 aan de ridders 3e klasse, beneden den rang van
officier, een toelage toegekend gelijk aan de soldij
van den in het leger bekleeden rang op den dag der
benoeming tot ridder, en aan de ridders 4e klasse
de helft van dit bedrag. De toepassing van deze be-
paling wierp zooveel bezwaren, moeilijkheden en on-
billijkheden op, dat het artikel bij de wet van 22
April 1864 (St.bl. no. 33) gewijzigd is, zooals hi-
thans nog luidt en zooals ik het hier, ietwat be-
snoeid, weergeef.

„Hij, die ter zake van eene uitstekende dienst
door hem als militair te water of te lande benede-
den rang van officier verrigt, tot Ridder van de
vierde klasse der Militaire Willems-orde wordt be-
noemd, erlangt, van de dagteekening zijner be-
noeming, riddersoldij volgens den graad, be-
kleed op het oogenblik dat hij zich de riddersoldij
waardig heeft gemaakt.

„Het bedrag van de riddersoldij wordt vastgesteld
zooals dit op den bij dit artikel gevoegden staat is
aangegeven. Aan een benoeming tot Ridder van de
derde klasse is het dubbele van de riddersoldij ver-
bonden.”

Graden.	Dienstdoende bij de zeemagt of het leger hier te lande.	de zee- en landmagt de overz. bezittingen
Adjutant-onderofficier	f 200	f 230
Sergeant-majoor	.. 160	.. 190
Sergeant	.. 130	.. 140
Korporaal	.. 75	.. 80
Soldaat of matroos	.. 60	.. 65

Het wil mij voorkomen, dat zowel de wetgever van
1815, als die van 1864 gezondigd hebben door in dit

Feuilleton.

Op Manoeuvre.

„Milicien” schreef aan de „Preanger bode”
eenige manoeuvre-indrukken, waaraan het volgende
ontleend is:

T a s i k m a l a j a, 16 October 1920.

De regen, die al meer dan een week aanhoudt, is
een ware handicap. Ze heeft de bivaks en de wegen
doorweekt, de vrolijkheid sterk verminderd; ze heeft
ook stemmingen veroorzaakt op de lijn Manondjaja
—Maos, waardoor de troepen uit die buurt niet tot
het gevechtsterrein kunnen doordringen. Naar voor-
loopige schatting moet de spoorlijn op niet minder
dan zeven plaatsen hersteld worden.

De wegen staan niet minder dan een meter onder
water, men ziet op sommige plaatsen slechts de top-
pen der struiken... alles door de bandjir, die herhaal-
delijk in deze buurt haar vernielzucht botvriert. Men
heeft getracht door een vlugge her-indeeling aan
deze onverwachte moeilijkheden het hoofd te bieden;
morgen blijkt wel of dit gelukt.

Men behoeft daaraan niet te twijfelen; deze ma-
noeuvres schijnen in goede handen. Allen vliegen,
doen vlot hun werk en... men mag dat een wonder
noemen!... er wordt weinig gekankerd.

De slaapplekken zijn over het geheel in orde.
Slechts de genie zag zich een eenigszins havelooze
loods toegewezen, aan alle kanten open en overigens
ook zonder vloer. Dientengevolge zijn we dus naar

elders getrokken en vonden we rust op enkele balken
van een huis-in-aanbouw.

De volgende dag... eerst de schetterende tonen van
een reveille. Het regende weer — zuiver West-
moesson.

En daar begonnen we. Paardenspannen en een
lange verbinding leggen tusschen Tasik en Manon-
djaja. Met vier tusschenstations liep de lijn rond
het geheele gevechtsterrein. Er werd praktisch ge-
werkt; door van twee kanten tegelijk te beginnen,
was men tegen twaalfen gereed en wonder boven
wonder was er dadelijk een goede gemeenschap.

Monterheid en een opgewekte geest zijn voor die
maal de kenmerken.

Wel is waar heeft er door het wegblijven van de
troepen uit Gombong een oogenblik verwarring ge-
heerscht, doch de moeilijkheden, daardoor veroor-
zaakt, worden begrepen — en in dat geval klagen
onze Jan niet.

Reeds vanmiddag werd begonnen met den eerste
slag. Uw oorlogscorrespondent zal U daarvan wel
het zijne gezegd hebben. Ook morgen gaat men door.
Dan zal tevens blijken of het wegblijven van een deel
der troepen merkbaar invloed heeft op de voorges-
nomen wijze van werken.

Naar het zich laat aanzien, behoeft men daarvoor
echter niet bevreesd te zijn. De goede zorgen voor in-
vallers en de wijze, waarop in het algemeen wordt
gewerkt, duiden er op, dat in den omtrek van deze
plaats een frisscher, fröhlicher Krieg zal plaats
vinden.

K a r o ë n, 16 October.

Het is een goede fee, die over deze machtervoort

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443

OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

C. P. A. NICOLAI

DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057

hoek Valeriusstraat.

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen

Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

soldij per dag berekend is en als soldij uitgekeerd wordt. Zij zouden kunnen worden:

adj.-onderofficier	70 ct. p.d. (totaal p.j. f 255,50)
sergeant-majoor	60 „ „ „ „ „ 219,—
sergeant	50 „ „ „ „ „ 182,50
korporaal	40 „ „ „ „ „ 146,—
soldaat of matroos	30 „ „ „ „ „ 109,50

Het gewone tractement en de gewone soldij van elk militair moeten voldoende zijn. Of en in hoever dit inderdaad het geval is, doet hier niet ter zake. Wie geen ridder van de M. W. O. is, moet in zijn rang behoorlijk kunnen bestaan. Hetgeen als riddersoldij daar bij komt moet dienen, zegt de Memorie van toelichting bij 't aanhangige wetsontwerp terecht, om de omstandigheden van den geridderde eenigszins te verbeteren; ik voeg daarbij, zoodat hij zijn ridderschap in eigen omgeving hoog kan houden. Alleen deze overweging billijkt een verschil in riddersoldij naar den rang van den geridderde. Aanmoediging tot heldhaftigheid, belooning voor be-toonden moed, deze motieven zouden den rang niet tot maatstaf mogen nemen. Slechts door het verschil in waarde, dat een dubbeltje voor een soldaat en voor een sergeant heeft, is het te rechtvaardigen dat twee militairen met verschillende rang een gelijk feit volbrengende, ja desnoods samen en onder gelijke verantwoordelijkheid een feit volvoerende, toch, bij benoeming tot ridder der M. W. O., met een verschillende toelage bedacht worden. Ik geloof, dat de door mij genoemde cijfers hoog genoeg zijn om aan die bedoeling te voldoen. Het bezwaar in het Voorloopig verslag uitgedrukt, dat de in 't ontwerp voorgestelde riddersoldijen voor de onderofficieren in verhouding minder zullen toenemen dan voor de soldaten, wordt door mijne afronding ietwat verminderd, maar het komt mij niet aanbevelenswaardig voor er verder aan toe te geven. De thans nog bestaande afstand van 65 (60) gl. tot 230 (200) gl. per jaar is eigenlijk te groot; een verbetering in de onderlinge verhouding der bedragen mag daarom op zich zelf niet als een grief tegen het ontwerp aangevoerd worden.

gesticuleerend vroegere herinneringen uit de oude doos te voorschijn haalden. Zonderling genoeg: nauwelijks was de laatste man binnen of de regen stroomde weer met bakken uit de wolken, zoodat de versche troepen, die tegen vier uur uit Bandoeng arriveerden (waaronder 70 miliciens) niet beter wisten of er was te Tasik geen kans op droog weer. 't Werd nu een saai beweging en alles hokte bijeen in de hulpkantine. Men besprak er de dingen van den dag, deed de manoeuvres, al boomende, nog een keer over. Daar er morgen (Zondag) rust gehouden wordt, zijn er naplakkers in overvloed. En helaas! — weer de noodige klanten, die zigzaggende naar huis trekken. Tijdens mijn diensttijd leerde ik zeer veel waardeeren, dat mij vroeger onbekend was. Jan Fuslier is bij nadere kennismaking de Hollandsche jongen van het goede — soms ruw, soms onbegrijpelijk koppig en ongewillig — maar altijd rond, eerlijk en open in den omgang. Ook moet er den laatsten tijd veel van het gehalte verbeterd zijn, zoodat blijkt uit de onderofficieren, die ze voortbrengen. Doch helaas is nog altijd een zeker percentage alcoholisten overgebleven. Mannen, die bij elke toelage, bij elke extra-uitkeering, direct hun geld in jenever omzetten. Overigens is dit hun zaak, doch het stemt je neerslachtig, wanneer een waggelende, naar drank riekende en wartaal-sprekende onderofficier je tegen het lijf loopt en zelfs dan nog probeert op een toon van gezag nonsensikale bevelen uit te brullen.

(Wordt vervolgd.)

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
 CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073
 Comestibles - Koloniale Waren
 UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN.
 Bediening aan huis zonder prijsverhooging

MAISON VAN DOOREMAALEN
 MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
 Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT, met en zonder bijlevering van Stof.
 Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—
 Wij sluiten hoogst voordeelige Abonnementen

Ik zing de lof der
Monarch
 Schrijfmachine
 HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & CO.
 AMSTERDAM-ROTTERDAM DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK
 1/2 LE COINTRE & CO.
 Ameublementen
 Belimmeringen
 Gordijnen
 Tapijten
 Modelhuis: Oude Molstraat 32
 'S-GRAVENHAGE

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
 INRICHTEN EN CONTROLEEREN VAN ADMINISTRATIES
H. A. VERHEIJ
 LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
 VONDELKERKSTRAAT 17
 TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

older uitsluitend den militair te zien, die het kruis verdient, zoodat hij op dat oogenblik is. En de ontwerpen van de wetswijziging, welke thans aanhangig gemaakt, volhardten in deze fout.

Ontvangt een soldaat een toelage van 60 of 65 ridders in 't jaar, dan was dit zoo onaardig nog niet. riddersoldij wordt in vier kwartaaltermijnen uitkeerd. En vier maal in 't jaar 15 à 16 pop in de van je hand, daar was nog wel wat mee te doen! oude trouper-trant had dit al te vaak de bestemming. Maar zelfs voor den meer belangrijke, die het in nuttige uitgaven wilde omzetten, was het bedrag niet te versmaden, hoewel 't voor onzen tijd toch stellig verbetering behoeft.

Het voorstel van de tegenwoordige regering wil voor in de plaats stellen, een uniform bedrag voor de lande en voor de koloniën, van:

f 250 p.jr. voor den adjudant-onderofficier
„ 225 „ „ „ sergeant-majoor
„ 180 „ „ „ sergeant
„ 140 „ „ „ korporaal
„ 120 „ „ „ soldaat of matroos.

Blijft de verkeerde regeling der u i t b e t a l i n g der kwartaal bestaan, dan vrees ik dat die vermeerdering, terwijl zij aan de soldaten onder de voorrechten ten goede zal strekken, aan minder soldaten ten nadeele zal komen. Te gelijk met de toelating der verhooging is 't daarom noodig in de wet uit te drukken, dat de riddersoldij aan hen, die nog in 't leger dienen, moet worden uitgekeerd tegelijk met — en op dezelfde wijze — als de gewone soldij.

Let men uitsluitend op den nog in dienst zijnden militair, of neemt men hem althans tot maatstaf, dan zijn de voorgestelde bedragen niet te laag. Op geen af van aangevochten te worden door hen, die tegenwoordig een lotsverbetering nooit hoog genoeg vinden, waag ik het zelfs een afronding, die voor anderen wat minder geeft, aan te bevelen. Aan het geringe verschil ligt geen financieele overweging ten grondslag. De cijfers willen uitdrukken dat de ridder-

ing de wacht houdt. Want — zag men ooit schoor dag rijzen over deze hoogvlakte?... Er is geen wolke aan de lucht, onze telefoonvlag wappert zelfs door het zachte bergzefirtje, dat door de geléderen waait.

Zoo is men vanmorgen in de koelte vertrokken. De groote verbinding bleef en diende ditmaal hoofdzake-lijk om er de leidingen van het front af te tappen. Alles functioneerde als nooit te voren. Vroolijkheid en optimisme was op het gelaat der troepen. Men huppelde naar het strijdtoneel, nam vlug stellingen in en begon al vroeg te paffen.

De geheele bevolking liep te hoop — zoowel van Europeesche als van Inlandsche zijde was de belangstelling algemeen. In haar veelkleurige baadjes zeven Preanger-rozen langs den grooten postweg. Ze waren angstig en lachten bij elken harden donderslag die door de kanonnen werd voortgebracht. Het was juist tusschen Tasik en Manondjaja, dat rood en blauw tot een treffen kwamen. De groote weg leverde een gemakkelijke verbinding. Met auto's en andere voertuigen spoedde ieder zich naar een groote open ruimte, die een vrij volledig overzicht leverde.

In korten tijd stonden daar een kleine duizend toeschouwers lichtelijk-bevend van het ongekende en begrepen wel, dat het er leelijk uit zou zien, wanneer dit eens ernst werd. De bewoners van Tasik bewaarden dan ook, dat juist om die reden in dezen ontrek slag geleverd wordt.....

Tegen den middag keerde men, niet al te zeer vermoeid, weer naar de oude plaatsen terug. Zoo ook de ridders, die blijkbaar zeer voldaan waren en heftig

N. LOEB - DEN HAAG
 NOORDEINDE 109-111
 KLEEDING EN MEUBILEERING
 OP TERMIJNBETALING

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

*Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.*

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 0/0 gewaarborgd.**

124

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electriche Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

A B M

INDISCHE UITRUSTINGEN

VOORDEELIGST
ADRES:

AU BON MERCHE

A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

101

VERKRIJGBAAR BIJ: **WILLEM SPRENGER.**
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46.
DEN HAAG.

CARUSO-RECORDS

Wel lijkt 't mij logisch de riddersoldij te doen toenemen, bij eventuele bevordering van een ridder tot een rang, waaraan een hogere soldij verbonden is, hetgeen thans niet 't geval is en in 't aanhangige ontwerp ook niet is voorgesteld. Een gedecoreerde sergeant-majoor staat in en tegenover zijne omgeving precies gelijk of hij 't kruis in zijn tegenwoordigen, dan wel in een vorigen rang verdiend heeft, de motieven, welke er toe geleid hebben voor zijn rang een bepaalde riddersoldij uit te trekken, behooren voor beide gevallen even zwaar te wegen.

Alvorens van de riddersoldij van de nog in dienst zijnde militairen af te stappen, teken ik even aan, dat na 1864 de rang van onderluitenant is ingevoerd bij het leger in Nederlandsch-Indië. De wet van 1864 heeft de gelegenheid geopend om bij koninklijk besluit iemands betrekking, voor wat de riddersoldij betreft, gelijk te stellen met die van een in den bijbehorenden staat genoemden graad. Hiervan kon voor den onderluitenant gebruik worden gemaakt. Hij geniet, meen ik, dezelfde riddersoldij als een adjudant-onderofficier, maar aangezien hij toch geen ranggenoot van deze is, zou het meer correct zijn in de wet zijn rang te vermelden.

Ik kom nu eigenlijk eerst tot de bovenbedoelde begane fout. Deze ligt hierin, dat de hoegrootheid van de riddertoeelage bepaald is naar een toestand, waarin niemand blijvend verkeert, en die zelfs voor de overgrote meerderheid der ridders maar van korten duur is.

Berekende men eens het aantal jaren door een Europeesch militair na zijne benoeming tot ridder M. W. O. in het leger doorgebracht, dan zou men zowat tot zes komen. En dit korte tijdsverloop is tot nu toe in alle regeringsvoorstellen tot grondslag genomen; men heeft zich niet afgevraagd, of wat voor den militair, die in de geleerden dient, volle recht van bestaan heeft, ook recht van bestaan behoudt voor hem, die het leger verlaat.

Noch de gewezen militairen, die uit Indië naar Nederland terugkeeren, noch zij, die in Indië blijven, zijn, na het afleggen van het soldatenkleed, naar den in het leger bekleeden rang te klasseeren. Betrekkelijk velen hernieuwen hun eerste dienstverband niet en keeren dan zonder eenig gagementsgeld of pensioen in de burger samenleving terug; onder hen zijn zoowel onderofficieren als soldaten. Bij verschil in 't aantal volbrachte dienstjaren, dat aanspraak op pensioen geeft, kan een lagere in rang, met meer dienstjaren, een hooger pensioen krijgen dan de drager van een hooger rang, die korter in 't leger bleef. Bij gelijken rang kunnen de pensioenbedragen ook uiteenloopen. Alle schakeeringen zijn aanwezig, van geen pensioen tot het pensioen, dat op zich zelf een eenvoudig burgerbestaan kan verschaffen, en in die schakeering loopen de vroeger bekleede rangen allergrilligst dooreen. Blijft hierdoor van de stelling, dat een dubbeltje een andere waarde heeft voor een soldaat dan voor een onderofficier, voor den „gewezen” militair vrijwel niets meer over, volgens de ondervinding gaat die stelling inderdaad ook verder heelmaal te loor. Terwijl een gewezen koloniale dienaar er spoedig in slaagt een mooien werkkring te vinden, is een ander blijde een baantje te vinden, dat hem meer om 't loon, dan om den werkkring toelicht, een derde probeert 't in Bronbeek, een vierde zoekt, na vergeefsch streven om elders terecht te komen, een der dorpen op, wijkplaatsen van oudgedienden, enz. Ook in dit opzicht is er groote schakeering, en ook in deze loopen de voormalige rangen grillig daardoor heen. Mocht men toch nog willen aannemen, dat, zeer in 't algemeen sprekende, de oud-soldaat er ongunstiger aan toe is dan de oud-onderofficier, dan zou de vraag zich opdringen, of het niet zaak ware, de schaal der toe te kennen riddersoldijen voor de gewezen militairen om te keeren, en dus aan de beter gestelden een lager bedrag toe te kennen dan aan hunne minder goed bedeelde mederidders. Wie een schaal naar deze opvatting mocht trachten samen te stellen, zou door de vele uitzon-

deringsgevallen, echter bevestigd vinden, dat vroegere militaire rangen bij den overgang van gewezen Indische militairen in de burgermaatschappij zoo vervloeien, dat daarop geen stelsel te bouwen is.

Hetgeen ik hier in 't midden bracht voor de Europeesche ex-gedienden uit het leger in Indië, evenzoo voor de inlandse militairen, die den ridderslag ontvangen hebben. Mocht onverhoopt het leger in Nederland weer geroepen worden aan keurverrichtingen deel te nemen, dan zou alles wat opmerkte over het vervloeien van het rangverschil hier dubbel en dwars waar worden. Nadat zij, die bij landweer of landstorm hun dienst volbrachten, weer als vreedzame burgers den vroegeren werkkring hervatten, domineert het rangen-onderscheid der gewone samenleving hier heel gauw geheel de tijdelijke verhoudingen, die in 't leger geschept werden.

Uit dit alles concludeer ik tot gelijkstelling van de riddersoldij voor allen, die beneden den rang van officier de M. W. O. verdiend hebben en die niet meer in actieven militairen dienst zijn.

In den oorsprong der benoeming, in het feit waarvoor de onderscheiding verleend is, wordt geen verschil van waardeering gezocht, wie aan den eisch der statuten voldaan heeft is benoembaar, zonder meer. Het vaderland wil ook geen verschil leggen in de mate van beloonen, allen, die op gelijke wijze ont merité de la patrie, verdienen een gelijken prijs. Alleen de derde factor, die bij de toekenning mee te spreken heeft, „het hoog houden van de kenmerkende ridderonderscheiding”, heeft een ongelijkheid gevraagd tusschen hen, die in het leger een rang bekleedden. Zoodra deze reden haar recht van invloed verliest wordt het volharden in hare toepassing, een onrecht, begaan aan de minst goed bedachten. Zoodra deze reden ophoudt te mogen gelden, moet de volkomen gelijkheid toegepast worden, die in beginsel een der grondslagen vormt van het instituut der M. W. O.

Wordt dit inzicht gedeeld, dan zal 't niet moeilijk vallen over de hoegrootheid der uniforme toelage tot overeenstemming te komen. Het bedrag behoort nietsdoeners te scheppen, een poging hiertoe zou zelfs uit den boeze zijn. De riddersoldij moet zoo worden, dat zij, zoowel voor den jongen man, die het leger verlaat zonder recht op pensioen verworven te hebben, als voor den kameraad, die met een klein pensioen den dienst verlaat, als voor den oudgediende, die werkelijk oud gediend is, en zoowel voor hem die in Nederland, als voor hem die in Indië blijft, en zoowel ook weer voor den Europeaan als voor den inlander, een zeer welkome verhoging van inkomsten geeft, passende bij de gebruikelijke aanwijzing van den krijgsman, die, in onderschikten rang, te velde heeft uitgemaakt. Het mij voorkomen, dat een riddergeld van 25 gulden in de maand met deze bedoeling overeenkomt. Meer is niet noodig, maar minder mag het zeker niet worden.

Thans ontvangt een „broeder” in de orde van de Nederlandschen Leeuw een jaargeld van 200 gulden. Ridderd is hij niet. Bij de toewijzing van een jaargeld aan dien „broeder” zal wel ongeveer eenzelfde gedachtengang tot de bepaling van dit bedrag geleid hebben. 200 gld. destijds is zowat 300 gld. volgens de tegenwoordige geldswaarde; er is dan ook, naar ik vernam, een voorstel in behandeling om de broeder-toelage tot dit bedrag te verhoogen. De ridder M. W. O. worde niet langer achtergesteld bij den broeder N. L.

Ook in een ander opzicht zal in de toekomst den ridder M. W. O. een voorrecht niet onthouden mogen worden, dat den broeder N. L. reeds lang toegekend is. De broeder weet, dat bij zijn overlijden de helft van zijn jaargeld op zijne weduwe overgaat. Weduwe-toelage bestaat voor de echtgenooten van den ridder M. W. O. niet. Over de noodzakelijkheid van dezen maatregel kan verschil van meening bestaan, maar nu de wetgever, door hetgeen hij voor de weduwen

Riviera en Zwitserland

Geregelde Koeriersdiensten.
(visa versa).

REISBUREAU LINDEMAN.

's-Gravenhage

Arnhem Groningen Utrecht

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”

Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuijststraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren) voor leerlingen boven 12 jaar. Op
leiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Adverteeren doet verkoopen.

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.
Piet Heinplein, Tel. 1587 1588

broeders N. L. gedaan heeft, getoond heeft het
ingusel te aanvaarden, ligt toepassing ervan voor
weduwen der ridders die toelage genoten hebben,
geheel in zijne lijn. Wanneer voor een zoo teer
een verwachting gewekt is, dringt deze taai
hardend op genoegdoening aan. De wetgever ver-
waade de nu bestaande gelegenheid niet om dezen
gekoesterden wensch te bevredigen; natuurlijk
willen de weduwen van reeds overleden ridders ook
de bevoorrechtiging moeten deelen.

Raedt hare eigenlijke voordracht met lichtbeelden
aan en kreeg men allereerst een topografische aan-
schouwing van Ambon en omgeving. Daarna Ambon
de hoofdplaats, waarbij de fraaie opnamen van de
poorten van het oude fort Victoria hier de aandacht
trokken. Als vanzelf knoopte zich daaraan vast Am-
bon's historie welke, wat ons betreft, met de 17e
eeuw aanvangt na den Portugeeschen tijd, uit welken
nog tal van persoonsnamen en oude gedenkteekenen
of brokstukken daarvan dateeren. En zoo passeerden
achtereenvolgens de revue de beelden, welke de cau-
serie — waarin het wetenschappelijke in populairen
vorm tot zijn recht kwam — verduidelijkte.

Sedert vele, vele jaren is het onvoldoende erkend
dat de thans bestaande regeling der riddersoldijen.
Lant de regeering, nu zij de wijziging eindelijk aan-
hangt heeft gemaakt, naar een afdoende verbetering
veeren. Wat het aangeboden wetsontwerp aanbiedt,
wat het Voorloopig verslag daarbij vraagt, kan
tot een bevredigende oplossing leiden. Om hier-
toe wel te komen, veroorloof ik mij, zooals ik hier
uiteengezet, de volgende wijzigingen aan te be-
velen:

Geschiedenis, zeden en gewoonten, ligging, kli-
maat, taal, volksontwikkeling, levenswijze, voort-
brengselen, fauna en flora, kortom alles wat noodig
was voor een volledigen indruk, kreeg een beurt en
alle deze onderwerpen werden door spreekster min of
meer uitvoerig in woord en beeld behandeld, terwijl
aan het einde van den avond nog een „Ausflug” ge-
maakt werd naar Banda, de Aroe- en Tenimber-
eilanden, enz.

Verskil in grondslag tot berekening van de
riddersoldij voor hen, die nog in het leger dienen,
voor hen, die het leger verlaten hebben.

Met onverdeelde aandacht werd de causerie ge-
volgd; ze was dan ook niet slechts boeiend door de
stof zelve en de wijze waarop deze doelmatig werd
bewerkt, maar vooral door de duidelijkheid van uit-
legging, de praktische wenken en vergelijkingen. Ze
was in één woord leerrijk en heeft ongetwijfeld bij
de toehoorders de kennis en daardoor de liefde tot
Groot-Nederland vermeerderd.

Voor de sub a. eerstbedoelden blijve de ridder-
soldij berekend naar den rang, die zij in 't leger be-
hoeden (afgezonderd regeeringsvoorstel uitgedrukt in
de g.)
Bij bevordering tot een hooger rang, worde
de riddersoldij overeenkomstig dien rang berekend.
De uitbetaling van de soldij vinde plaats met
de van de gewone soldij en loope over evenveel
dagen.

Vóór op het podium een bijzonder fraaie en zeld-
zame collectie ethnografica, welke, in de pauze, aller
bewondering tot zich trok.

Voor allen, die niet meer in het leger dienen,
worde de riddersoldij gelijk, en gesteld op 25 gulden
per maand.
De weduwe van den ridder ontvang een
maandgeld van 12,50 gulden.

Persoverzicht uit de Indische Bladen
en Tijdschriften.

Ten slotte: wat zal het kosten? De Memorie van
insichting rekent op een verhooging van de loopen-
de begrooting (terugwerkende kracht tot 1 Januari
1920) met f 34.500. Ik beschik niet over genoeg
cijfers om een nauwkeurige berekening te maken,
maar ik meen niet ver van de waarheid te komen, als
dit bedrag, voor mijne voorstellen, in f 100.000
verandert. Een belangrijk verschil, maar dank zij de
consolidatie van ons gezag in Indië, komen benoe-
dingen tot ridder M. W. O. bijna niet meer voor,
zodat dit bedrag geleidelijk zal afnemen en uitster-
ven. Lant men het gevraagde offer brengen als een
blinde aiting bij dit zeker gelukkige verschijnsel.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.
De Nederlandsche belangstelling.

GEORGE NYPELS.

Aan de *Sum. Post* ontleenen wij: De Javabladen
geven wederom staaltjes van verrègande onkunde
in Nederland omtrent het Indische leven, de Indische
aangelegenheden, het ware karakter der politieke
stroomingen in Indië, enz. en verwijten het moeder-
land voor de zooveelste maal gebrek aan belangstel-
ling voor Indië.

Een Causerie over Ambon.

De *Locomotief* wil het Nederlandsche volk daar-
over minder hard gevallen zien, omdat men in Hol-
land, ondanks alle pogingen om de belangstelling
aan te wakkeren en juistere begrippen te versprei-
den, feitelijk zoo weinig ziet en derhalve zoo
weinig voelen kan voor Indië. Hiermede bedoelt het
blad, dat het juistere inzicht en de meerdere alge-
meene belangstelling niet gekweekt kunnen worden
door droge ellenlange vertoogen, doch wel door
artistieke en daardoor in het hart grijpende karak-
teriseerende beschrijvingen van land en volk. En zoo
komt de Loc. er dan toe, de Nederlandsche pers uit
te noodigen, schrijvers-journalisten als Brusse,
Feenstra, Jan Feith naar Indië te zenden — „dan
zouden de scherpe opmerkers, hun eerste eerlijke in-
drukken neerschrijvend in hun eigen levendigen
trant, zeker talrijke gretig-benieuwde lezers vinden
onder het Nederlandsch krantenlezend publiek.”

Voor een talrijk opgekomen publiek hield mevrouw
Raedt van Oldenbarneveldt—Van Maarseveen
vandaagavond 29 November in de Haagsche Dil-
igenszaal een causerie over Ambon, daartoe aan-
gezicht door het bestuur van het Genootschap „Oefe-
ning kweekt kennis”.
Spreekster leidde de bijeenkomst in met de mede-
deeling dat, toen het bestuur van O. K. K. een be-
roep deed op hare bereidwilligheid om deze causerie
te houden, zij daartoe gaarne genegen was, omdat
zij op het eiland Ambon een vijftal gelukkige levens-
jaren heeft mogen doorbrengen, waardoor land en
volk haar lief zijn geworden, maar ook omdat zij
overtuigd is dat de Molukken — en vooral Ambon —
zich in zoovele opzichten onderscheiden van het ove-
rige Indië. Dit aan te toonen en daarvoor tevens de
belangstelling voor onze schoone overzeesche gewes-
ten, inzunderheid voor deze zoo ver afgelegen eilan-
den op te wekken, is het doel dat spreekster zich ge-
steld heeft.
Nadat de zaal in duisternis gehuld was (merk-
waardig hoe bij dergelijke vertooningen de aandacht
dadelijk scherp gespannen wordt), ving mevrouw

Wij zouden de genoemde Nederlandsche collega's
natuurlijk zeer gaarne hierheen zien komen, en zeer
zeker valt er voor hunne pen iets te doen in Indië.
Voor ons in Indië echter is het verschijnen van ka-
rakteristieke geschriften over Indië, in welken trant
ook, niet de oplossing van het vraagstuk der on-
wetendheid en der lauwheid in Nederland. Die op-
lossing is alleen te zoeken in een dagelijksch contact
en in het openbare woord. 't Is voor het Nederland-
sche volk niet zoo precies noodig te weten, hoe men
hier in Indië leeft en werkt, wat de Inlander nu
eigenlijk voor een mensch is naar geest en ziel, maar
't is voor dat volk van 't grootste belang, voortdu-
rend op de hoogte te zijn en te blijven van 'tgeen er
in Indië g e b e u r t, gepropageerd, gedaan wordt,
en daarvan op de hoogte te zijn, niet door subjec-

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geïllustreerden Catalogus.

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.
PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij
L. C. JACOBI, vh. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. SOERABAIJA.
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.
STEMMEN - VERHUREN - REPAREEREN

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
verstrekkt door 150
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschnitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschnit,
Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 10,**
(over Hoofd-ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Adverteeren doet verkoopen

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
 Oprijlaan met Garage

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
 LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Dinners en Soupers.

135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

„Twed”
Hollandsch-Indisch Restaurant
en Tearoom

Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12-8

Hollandsche
 ..en Indische Tafel..

„DE BIJENKORF”
 :: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

tieve correspondenties of beschouwingen, doch door een dagelijks geestelijk contact, zoodat de Nederlander inderdaad dagelijks kan medeleven met Indië. Het aanbrengen van dat dagelijks contact nu is inderdaad de taak van de pers. En 't moet gezegd worden, dat de Nederlandsche pers daarin te kort is geschoten. In normale tijden vóór den oorlog gaven de enkele Indische dagbladen tezamen aan telegrafische berichtgeving uit Nederland jaarlijks belangrijk méér uit dan de talloze Nederlandsche bladen met hun duizenden en duizenden abonné's voor telegrafische berichtgeving uit Indië. Dit is, dunkt ons, kenschetsend. Stel daartegenover een blad als de Times, dat zich dagelijks minstens een kolom laat senen uit Britsch-Indië.

't Is in verband met het hier gezegde noodzakelijk, dat straks in het draadloos verkeer, rechtstreeks tusschen Nederland en Indië, een zeer laag pers-telegrammentarief worde aangelegd. In 't algemeen is een goedkoop telegrafische berichtgeving — een zeer laag pers-telegrammentarief — een politiek en economisch belang van den eersten rang, 'tgeen ook in Indië nog te weinig wordt ingezien.

Men moet elkander in Holland en in Indië dagelijks kunnen hooren, en dat kan men in onzen tijd alleen door de telegrafie. Wanneer men dagelijks de verschijnselen van het openbare en maatschappelijke leven uitwisselt, wordt vanzelf een groeiende belangstelling onderhouden en voor den Nederlander de prikkel om hier te komen medewerken, geboren.

De andere voorwaarde — het openbare woord — gaat thans in Indië meer en meer in vervulling. Er moet minder geschreven worden over het „schoone Indië”, over het „wonderland” en over de psyche van den Inlander. Indië is, wat natuurschoon betreft, volstrekt geen unicum, en wonderen zijn hier evenmin te vinden als elders. En bespiegelingen omtrent de psyche van den Inlander kunnen veilig buiten spel blijven, wijl geen Europeaan die psyche ooit kan begrijpen of kennen. Oude planters in de Java'sche Vorstenlanden, die meer dan 30 jaren dagelijks met den Javaan hadden omgegaan, verklaarden ons meermalen, dat zij feitelijk nog niets van de Javaansche psyche afwisten.

Met boeken- of artikelen schrijven komen we er niet. Slechts een intieme verkeerspolitiek kan den afstand tusschen Nederland en Indië nihileeren en hen beiden in staat stellen, werkelijk met elkander mede te leven.

Een prijsvraag van het Koloniaal Instituut.

Blijkens een aan de *Sum. Post* toegezonden overdruk uit de *Indische Mercur*, heeft de Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut te Amsterdam een gouden eere-penning en een bedrag van f 500. — uitgelooft voor het beste geschrift over de ontwikkeling der fabrieksnijverheid in Nederlandsch-Indië in de laatste jaren en haar huidige stand.

In de toelichting wordt onder meer gezegd:

Over het vraagstuk der industrialisatie van Ned. Oost-Indië zijn in den laatsten tijd verschillende belangrijke publicaties verschenen. Hier zij verwezen naar H. H. van Kol, „De ontwikkeling der Groot-industrie in Japan”, 1916 en naar het vele, wat naar aanleiding daarvan is geschreven; naar mr. H. 's Jacob „Fabrieksnijverheid voor Ned.-Indië”, „De Indische Gids”, 1910, blz. 401; naar A. Meeuwesen, „Indrukken op industrieel gebied in Ned.-Indië”, Tijdschrift der Mij. van Nijverheid, 1916 blz. 375 en 454; naar de verhandelingen van dr. E. C. J. Mohr, in „Korte Berichten van Landbouw, Nijverheid en Handel” 1915 en 1916; naar de diverse Mededeelingen der Commissie voor Fabrieksnijverheid in Ned.-Indië; naar J. C. van Reigersberg Versluys, „Industrialisatie van Ned. Oost-Indië”, Tijdschrift der Mij. van Nijverheid, 1919 blz. 50; naar G. Gonggrijp, „de Industrialisatie van Ned.-Indië als vraagstuk van algemeene economische politiek”, „De Ind. Mercur”, 1919, blz. 927.

In al deze publicaties is in hoofdzaak sprake van de toekomstige mogelijkheden, die zoowel voor Inlandsche als voor Europeesche fabrieksnijverheid voor onze Ned.-Oost-Indische koloniën zijn aan te wijzen.

Het Koloniaal Instituut weet dus, tweestart de *Sum. Post* o.m., dat er reeds tal van geschriften over

= Indisch Restaurant =

Waroong Djawa

Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882

Uitzending van Dinners

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Indië's industrialisatie bestaan. Het is evenwel van meening, dat die allen teveel aandacht aan de toekomstmogelijkheden besteden, te weinig op den huidige stand van het industrialisatieproces letten.

Ten onrechte dan. Want speciaal het lijvige werk van jhr. Van Reigersberg Versluys behandelt uitvoerig den tegenwoordigen toestand en baseert daar de toekomstmogelijkheden op. Zooals trouwens ook in meerdere of mindere mate de andere rapporten.

Verder kent Indië zijn commissie voor de fabrieks-nijverheid, waarvan ir. Van der Waerden de deskundige leider is.

Wat wil men nu nog meer aan literatuur en voorlichting? 't Wil ons voorkomen, dat er nu al genoeg gestudeerd en gerapporteerd is en dat eindelijk eens tot een daad mag worden overgegaan.

Op welke wijze, zullen de deskundigen hebben uit te maken. En hebben zij ook reeds uitgemaakt, in zooverre hunnerzijds talloze malen het voorstel is gedaan om het kwijnend deel der Inlandsche nijverheid door middel van financiëlen en anderen steun, wat steviger op de been te helpen.

Maar 't is bij adviseeren gebleven. Op een daad wacht Indië nog tevergeefs.

En 't zou het Kol. Instituut méér dank weten, wanneer het dáartoe op de een of andere wijze wist te drijven, dan nu het weer penningen en gelden uitlooft voor de samenstelling van een zooveelste geschrift, dat geen nieuws kan brengen, tenslotte als alle andere in de stoffige archieven van onze koloniale huishouding verdwijnen zal!

Studie en vooruitzichten van den ingenieur.

In de „Haagsche Brieven” in het *Soer. Hbl.* lezen wij o.m.: Dertig procent studeert te Delft niet af; zij zijn dus in zekeren zin mislukkingen, die eenige jaren hebben verknoeid en dan moeten zorgen elders een onderkomen te vinden. Delft telt dit jaar circa 2400 studenten, een onrustbarend aantal, van wie dus, volgens de statistiek, ruim 700 gaan afvallen na verloop van tijd, een getal, waarmede niet valt te spotten.

Ouders en andere opvoeders blijken niet ervan te zijn doordrongen, dat zonder uitgesproken aanleg voor wis-, natuur- en werktuigkunde, de studie te Delft beslist moet worden ontraden. Wil men, ondanks gebrek aan dien aanleg, jongelui toch technische studien laten volgen, dan zende men ze naar een der middelbare technische scholen, waar het onderwijs bevattelijk is voor minder scherpe koppen.

Schr. meent dat jaren geleden een Delftsche rector-magnificus in zijn zgn. inaugureele rede op het euvel heeft gewezen; resultaat heeft de waarschuwing niet gehad en daarom heeft de Centrale commissie voor Studiebelangen aan de Technische Hogeschool hare waarschuwend stem laten hooren. De waarschuwing is vervat in een geschriftje, getiteld: *Studie en Vooruitzichten van den Ingenieur* en is voor weinig geld bij den uitgever Waltman te Delft te krijgen.

Schr. acht het noodzakelijk dat men er in Indië ook kennis van neemt, want Indië levert ook zijn aandeel in het percentage der afvallers, hoewel het een opvallend en verheugend verschijnsel is, dat de H. B. S.-ers, die na afgelegd eindexamen op Java te Delft komen studeren, in geen opzicht de minderen zijn van de abiturienten der Nederlandsche H. B. Scholen en Lycea.

De genoemde commissie stelt als eisch, voor vruchtbare Delftsche studie, behalve beslisten aanleg voor de reeds genoemde exacte vakken een moreel en fysiek goede gezondheid — Delft stelt aan lichaam en geest en ziel nu eenmaal hooge eischen. De dicht nabijheid van Den Haag is voor zwakke broeders funest — de sociëteit „de Phoenix”, nu er alle hazard-spel na de jongste calamiteit is verboden, geeft voldoende afleiding. Maar met aanleg voor wiskunde, enz. komt men er nog niet — er wordt ook geëischt interesse voor economie en handel, want uit de latere ingenieurs worden aan de grootste industriele richtingen de bedrijfschefs gekozen.

Zijn deze voorwaarden bij den jongen man aan-

GRAND HOTEL COOMANS
 ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Tel. 4060 - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd

Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23,- 24 diners à f 1.70 f 39,-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 290
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken contrôle-sluiting.

wezig, dan heeft de Delftsche ingenieur nog altijd een goede toekomst voor zich; de beroepen van civiel-, bouwkundig-, electrotechnisch- en mijn-ingenieur, zijn voor de daarvoor geschikte personen zelfs zeer aantrekkelijk. In de vraag naar scheepsbouw-ingenieurs is stagnatie gekomen en het is vrijwel zeker dat dit zoo zal blijven. De markt is verder met technologen overvoerd, maar begaafde jonge mannen behoeven zich daardoor niet te laten afschrikken, de knappe scheikundige ingenieur zal altijd zijn weg kunnen vinden; zoowel in de dagelijks toenemende industrieën in Nederland als in het buitenland.

Ouders en opvoeders hebben groote voorzichtigheid te betrachten voor zij hun jongens of meisjes voor de zeer moeilijke studie te Delft bestemmen. Dat een jongmenschen gaarne knutselt of liefhebberij vertoont voor machines, levert — de ervaring leert het — nog niet het bewijs op, dat hij voor de ingenieursstudie te Delft geschikt is. Heel anders is het bijv. bij een academische studie als de „rechten“, die nog altijd voor honderden aantrekkelijkheid bevat.

Met middelmatige geestesgaven is, zooals nog altijd de studie aan onze Hooge Scholen is ingericht, een doctorschul in de rechten te veroveren. Wat geduld, een handigen repetitor en in een vijftal jaren maakt men in Holland een doctor in de rechten. En de vraag naar rechtsdoctoren is in Nederland zóó groot, dat er voor Indië weinig overschiet. In de magistratuur, op de provinciale- en gemeente-griffiën, op advocaten-kantoren, bij geldinstituten, in het assurance-zezen, is de jonge meester in de rechten welkom.

Een prachtige gift.

De Bataafsche Petroleum Mij. schonk f 50.000.— aan de Koninklijke Luchtvaart Mij. voor Nederland en Koloniën. (Deli Crt.)

De pensioenen der oud-militairen.

Een adjudant-ondertofficier van het Indische Leger met 20 dienstjaren, die gepensionneerd is vóór 1 Januari 1920 heeft, met inbegrip van de 40 pCt. toeslag, een pensioen van f 672.— Een ranggenoot, die na 1 Januari 1920 na 20 dienstjaren wordt gepensionneerd, krijgt f 1600.— Voor een sergeant-majoor zijn deze bedragen respectievelijk f 630.— en f 1400.—; voor een sergeant f 588.— en f 1200.—; voor een korporaal f 532.— en f 746 en voor een soldaat f 448.— en f 666.—

Meer dan duizend oud-strijders, lezen wij in het N. v. d. D. o.m.s., hadden aan den oproep van het bestuur van den Bond van oud-ondertofficieren „West Java“ gehoor gegeven en zich te Weltevreden verenigd om te protesteeren tegen het grievend onrecht, hun bij het vaststellen der nieuwe pensioenregeling aangedaan.

Van alle kanten waren ze komen opdagen en er waren veel ouden van dagen onder hen, de borst versterkt met Willemsorden en andere eeretekenen, die getuigen dat zij in hun jeugd hun leven, het enige wat zij bezaten, hadden op het spel gezet voor het grondvesten van het Nederlandsche Gezag in de verre Buiten-bezittingen, waardoor het der cultuur-schappijen mogelijk is geworden om zonder gevaar het land te ontginnen en hare ondernemingen te stichten.

Ter vergadering werd o.a. gezegd: „Het verschil is inderdaad te groot en het is begrijpelijk, dat de oud-strijders, die de gevaren en ongeriefelijkenheden van zoo menige expeditie hebben meegemaakt, die hun leven en gezondheid in de waagschaal hebben gesteld, die in de allereerste plaats verdienen, dat de Regeering zorgt, dat zij op hun ouden dag, als zij niet meer in staat zijn om te werken, niet ondergaan in bittere armoede, het is volkomen logisch, herhalen wij, dat zij zich gegriefd voelen over deze achteruitstelling.“ Een motie werd door de vergadering met algemeene stemmen aangenomen, waarin bij de Regeering er op aangedrongen wordt, dat naar den regel van recht en billijkheid de nieuwe pensioenregeling in overeenstemming met het aantal volbrachte dienstjaren, mede zal worden

toegekend aan alle gewezen Indische militairen, die vóór 1 Januari 1920 onder toekenning van gagement of pensioen uit het leger zijn ontslagen.

Besloten werd deze motie ter kennis te brengen van de Regeeringen in Nederland en Ned.-Indië, de Tweede Kamer der Staten-Generaal en den Volksraad.

UIT DE INDISCHE PERS.

Eenige aantekeningen met betrekking tot de „sago“. De sago is het hoofdvoedsel van de bevolking op de Moluksche eilanden. Wel is waar neemt de rijstcultuur dáár eenigszins in omvang toe en eet men er tegenwoordig meer rijst dan vroeger, doch de „papeda“ blijft toch in elk geval het hoofdvoedsel.

Deze papeda wordt gemaakt van sago-meel, dat, met water gemengd, in een korf van bamboe wordt geschud, totdat de pap er uitvloeit en op een bord of in een blik wordt opgevangen.

Vervolgens wordt deze pap met kokend water behandeld, totdat zij tot eene soort stijfsel wordt omgezet en daarna met vischbouillon, vleesch enz. genuttigd.

In Ned.-Indië draagt de sago verschillende namen. Ter hoofdplaats Batavia noemt men de sago „Kira“, of anders „Roembia“.

De Makassaren en Boegineezen gebruiken respectievelijk de woorden Roembia en Roempia, hetgeen dus alleen slechts een verschil in één der letters geeft.

Op Java, waar de sago Ambon wordt verkocht, is ook de sago lempong of het sagobroodje, dat van zooveel nut is voor den Molukschen reiziger, wel bekend.

Om dit broodje te bereiden, wordt het sago-meel fijn gezeefd, vervolgens in de zon gedroogd en daarna met eenig water behandeld en in een te voren verwarmden aarden vorm verzameld.

De uit deze massa bereide broodjes zijn van verschillende grootte en verschillen dientengevolge ook in prijs. De gewone prijs is 1 cent per stuk. Tien van deze broodjes zijn voldoende voeding voor één dag en per volwassen persoon. Deze broodjes kunnen langer dan een jaar worden bewaard en zijn dan nog voor den Molukkenbewoner zeer goed eetbaar.

De reizigers in de Molukken nemen eene groote hoeveelheid van deze broodjes op reis mede en hebben dus met betrekking tot de voedselvoorziening weinig of geen moeite.

Een ander voedingsproduct van de sago is de „sago-toetopa“. Dit is de gedroogde blanke sago. Het week gemaakte blanke sago-meel wordt in bladen bewaard. Vermengd met klappermelk en met kanarinoet gekookt, verkrijgt men de bekende „bagea“ of Ambonsche kanariekoekjes, die zeer gewild zijn bij het publiek en evenals de sagobroodjes maanden lang kunnen worden bewaard.

Als versnapering worden de bagea's zeer op prijs gesteld.

Deze sagovoeding is nog altijd dezelfde als die welke is beschreven door de bekende reizigers Marco Polo, Francis Drake, Magelhaen en ook door den bekenden geleerde Rumphius.

Er zijn verschillende soorten van sago-boomen, welke men moet herkennen aan de vruchten en aan de stekels.

De volwassen sago-boom bereikt eene hoogte van hoogstens 10 meter, d.i. iets hooger dan de gemiddelde klapperboom.

De schors van den sago-boom is bij lange na niet zoo effen als die van den klapperboom.

De sago-boom groeit in geheel Ned.-Indië, doch meer in het bijzonder in West-Borneo, Sumatra, Celebes, Riouw en Lingga-Archipel, in de Molukken en Nieuw-Guinea. Op het eiland Ceram treft men de meeste aaneengesloten complexen aan. Dat eiland voorziet dan ook de omliggende eilanden van sago en wordt om die reden de keuken van de Oeliasers genoemd.

Eenmaal per jaar gaat men van uit de Oeliasers naar Ceram toe om sago in te slaan voor een geheel jaar. Zij, die daartoe, om welke reden ook, niet in

Restaurant VAN DER PIJL
 157 **PLAATS 18 :: LA HAYE**

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central“
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 133
 Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447. 137
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
 Uitsluitend Indische Jafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT. 163

TOKO BOGOR
 Suezkade 122^b - Den Haag - Tel. 3472

THEE-IMPORT.
 Ardja Sarie . . . } prima
 Pasir Nangka . . . } Java Thee
 Djali Nangor . . . }
 prijs per half pond slechts 65 cts.
 Gebroken Thee, goede kwaliteit, vanaf 30 cts.
 Java Koffie 30 cts.

LENSVELT NICOLA
 Den Haag Holland
 Beschuit en Roggebrood
 voor export. 13

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
 Salon de Rafraichissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

ELECTR. KACHELS **K. F. HENNEMAN** **GAS-KACHELS**
 Electro-Technisch, Werktuigkundig Installatie-Bureau
 ATJEHSTRAAT 68-70 DEN HAAG TELEF. INT. H. 245

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
 Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853.
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Dans-Instituut
B. STERNFELD
 v/h. WEIJNE & STERNFELD
Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348
'S-GRAVENHAGE
 Onderwijs in
Modern Dansen
 alsmede in
Klassiek, Plastiek en Rhythmische Gymnastiek.

HOFLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & Zoon
Wijnhandelaren
 Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. 1a Tel. H. 3493.
 Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25 Intere. Tel. 389.
 Filiaal: Arnhem N. Plein 15 Tel. 280.
 Filiaal: 100 Gorinchem O. Vischmarkt Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.
C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

staat zijn, koopen het product van de handelaren. De meest gewilde sagoesoort groeit op het eiland Batjan (residentie Ternate). Op West-Nieuw-Guinea zijn de uitgestrekste sagoeboschessen. De van daar gehaalde sagoë noemt men de sagoë Beroea, en als de tijd daar is om de sagoëboomen te bewerken, dan is er in die streek een belangrijke ophooping van volk. Ook de sagoë van Riouw heeft een goeden naam. De sagoë van Sumatra dient meer voor eigen gebruik; in elk geval is van uitvoer geen sprake. In het jaar 1917 bedroeg de uitvoer van Nederlandsch-Indische sago naar de havens van de Straits-Settlements als volgt:

	Ruwe Sago.	Sagomeel.
Singapore	166.746 picol	498.458 picol
Penang	—	—
Malakka	—	15 picol

en naar Laboean (Borneo) 7110 picol—30.319 picol of te zamen 175.856 picol en 525.787 picol. Een sagoë-aanplant geeft weinig besommeringen. De jonge spruiten ontstaan uit den boom zelve of zijn gegroeid uit zaad. Na 2 of 3 jaar kan men de eerstgemelde overplanten. Ingeval van koop van zulke spruiten, betaalt men f 0.25 per stuk. Gaat men tot een bepaalden regelmatigen aanplant over, dan is het noodzakelijk dat een goed daarvoor geschikt terrein wordt uitgekozen. Deze grond dient behoorlijk van alle boomen, struiken en wortels te worden gezuiverd, waarna alles moet worden verbrand. Daarna plant men de jonge spruiten op een afstand van 5 meter van elkander of somtijds iets minder. Bij het overplanten dient er voor gewaakt te worden dat de wortels van de jonge spruiten niet worden beschadigd, dat de aanaarding op zachte wijze plaats heeft en dat de spruit behoorlijk rechtop komt te staan. Vroeger lieten de bewoners van de Molukken den verderen groei aan de mildheid van de natuur over, doch nu zij gezien hebben hoe de meelproductie bij behoorlijke verzorging toeneemt en hun geldelijken welstand verhoogt, heeft de sagoëcultuur meer hunne daadwerkelijke belangstelling. De terreinen, die voor de sagoëcultuur moeten worden uitgekozen, moeten door en door „gezond” zijn en deze vindt men gewoonlijk aan de mondingen van de rivieren, welke in zee uitmonden en die onderhevig zijn aan eb en vloed. Op die gronden kan men na 8 jaren de sago oogsten.

Wanneer de sagokloppers hun werk beginnen, dan weten zij uit bepaalde aanwijzingen reeds of de oogst ruim of voldoende zal zijn. Zijn bijv. de bladeren van den boom vrij sterk wit gekleurd, dan is dat een teeken dat er vrij veel sagoë aanwezig is. Is de bloesem opgezet, dan is het product van zóo-danige kwaliteit, dat er minder zetmeel aanwezig is. Vermoedelijk heeft men dan te lang met het kloppen gewacht. In de vijanden van de sagoë-aanplantingen zijn de wilde varkens, die ook gedurende den dag talrijke verwoestingen aanrichten. Het aanplanten van sagoëboomen met vele stekels verdient daarom de meeste aanbeveling. (Oetoesan Melajoe van 7 Augustus 1920).

UIT DE CHINEESCHE PERS.
 Opening van de liefdadigheidsmarkt ter hoofdplaats Pasoeroean. Op Dinsdag 24 Augustus 1920, des middags ten 12 ure, werd de liefdadigheidsmarkt ter hoofdplaats Pasoeroean geopend. In de daarvoor bestemde loods was het comité van regeling aanwezig en waren daarbij verder tegenwoordig de president van de Tiong Hoa Hwee Kwan Vereeniging, de heer Tan Hwaij Yong, de Resident van Pasoeroean, de heer Jordaan, de assistent-Resi-

Fabriek van 144 **FORNUIZEN** met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz. **SCHEVENINGEN**
Fa P. J. MEIJS & Zoon Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, **Hoffleveranciers** **SCHEVENINGEN** Telef. Interc. 654

dent, de heer Jasper, de Regent van Pasoeroean, tal van andere landsdienaren. De Resident opende de markt met eene toespraak in de Maleische taal, die een bijzonder gunstigen indruk op het aanwezige publiek maakte, doordien het Chineseche element prees en woorden van waardeering over had voor het Chineseche onderwijs voor de Chineseche bescheidenheid. In hoofdzaak luidde die toespraak, volgens de dedeeling, voorkomende in de „Pewartja Soerabaya” van 26 Augustus 1920, aldus: Mijnheer de President van de Tiong Hoa Hwee Kwan Vereeniging, Dames en Heeren! Het is voor mij eene aangename voldoening gevele te geven aan de uitnodiging van het Bestuur der Tiong Hoa Hwee Kwan Vereeniging om heden weldadigheidsmarkt te openen en dank ik den president der vereeniging wel zeer voor den door hem uitgebrachten welkomstgroot. Het was niet alleen uit een gevoel van plicht, dat aan die uitnodiging gevolg werd gegeven, doch ook uit gevoel van oprechte belangstelling voor de Chineezzen, die in waarheid aanspraak mogen maken op waardeering en consideratie en zeker niet het minst het Bestuur der Tiong Hoa Hwee Kwan Vereeniging. Spreker betreunde het wel, dat hij van het groot China slechts Hongkong had gezien, een stad waar men alle menschenrassen kon zien samenwonen, doch tijdens zijn langdurig verblijf in Japan had hij gelegenheid te over gehad om waar te nemen het goede dat in China tot stand was gebracht. Die goede dunk werd nog versterkt, sedert spreker in Californië zijn vriend, den heer Kiang Kan Ho, vroeger hoogleeraar aan de Universiteit te Peking, had leeren kennen.

Deze had een schitterende lezing over het onderwijs in China gehouden en aangezien spreker veronderstelde, dat velen onder het gehoor daarvan nog geen kennis hadden genomen, achtte hij het nutteloos thans ter plaatse daaromtrent iets mede te deelen. Het merkwaardige was zeker de bekendstelling van het feit, dat, terwijl Europa eenige eeuwen geleden op onderwijsgebied nog in onwetendheid verkeerde, in China, nu 2500 jaren geleden, reeds algemeen openbare en middelbare onderwijsinrichtingen bestonden, waarop aan jonge menschen van 8 tot 15 jaren onderwijs werd gegeven. Die scholen waren over het geheele land verspreid. Tijdens de Chon-dynastie, d.i. een duizendtal jaren vóór Christus geboorte, waren er een 350-tal gouvernements onderwijs instituten, terwijl tal van particuliere scholen door de Regèering werden gesubsidieerd. In de Chineseche hoofdstad bestond toenmaals een hoogeschool, welke door 30000 studenten werd bezocht, uit alle lagen van de bevolking afkomstig. Op het plein van het gebouw werden voordrachten gehouden. Verder was er een school met den naam van Shun Huan, die in zoverre van de andere scholen verschilde, dat er geen klassen waren. In elk district trof men een dergelijke school aan, waarin op den 1sten en den 15en van elke maand onderwijs werd gegeven. Ten slotte had men familie- en particuliere scholen.

Van de belooning aan de onderwijzers op die scholen sprak men als „daging kering” (= gedroogd vleesch), terwijl de leerlingen het te betalen schoolgeld noemden de minjak lampoe (= lampolie). Hieruit blijkt dus, dat het onderwijs in China langgen tijd voor Europa geregeld was en dat het verkeer is met zekere geringschatting op het Chineseche volk neer te zien. Wel is het karakter van den Chinees anders dan van den Westering, doch dat wil niet zeggen, dat het minder is. Zelfs is het niet onmogelijk, dat het karakter van den Westering kan verbeteren, wanneer met vrucht de Chineseche filosofie wordt bestudeerd. De Chinees komt het onderwijs na, hetgeen duidelijker blijkt uit de vijf letterteekens Shik-goeroe, Tien-Langgit, Tie-Boemi, China-Radja en Chun-Orang.

ZOO JUUST ONTVANGEN:
Parakan Salak Thee, kwaliteit en prijs als vóór den oorlog.
80 cent per pond
VERRIJGBAAR BIJ
F. C. DE BRUYN
 DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

vee, welke men op het tablet van elke Chineseesche Indiatel kan aantreffen, terwijl hij den onderwijzer verbiedigt.

En het is zonder twijfel die geest, welke de Chinesezen in Ned.-Indië bezielde en die de aanleiding is geweest, dat zij te Pasoeroean deze liefdadigheidsmarkt hebben georganiseerd met het doel de opbrengst te doen strekken in het belang der Chineseesche scholen.

Met den wensch dat deze opbrengst zou beantwoorden aan hetgeen men zich daarvan had voorgesteld werd de markt geopend.

Nadat deze toespraak met groot gejuich door alle aanwezigen was begroet, sprak de assistent-resident namens den Gemeenteraad van Pasoeroean om zijn dank te betuigen voor de gemaakte welwillende financiële regeling, waarbij was bepaald dat 10 pCt. van de opbrengst ter beschikking van de Gemeente zou worden gesteld, ten einde die te besteden in het belang van het armenhuis. Hij voegde daaraan zijne beste wenschen toe voor het bestuur der Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging ter plaatse en voor den voortgang der Chinesezen in het algemeen.

De Regent van Pasoeroean dankte eveneens voor de milde beschikking dat 10 pCt. van de opbrengst ten goede zou komen aan de vereeniging Poetri Boedi Sedjati.

Ten slotte bracht de heer Tan Hway Yong, als president van de Tiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging, hulde en dank aan de sprekers voor de gesproken woorden en voor de betoonde daadwerkelijke belangstelling.

(Pewarta Soerabaya 26 Augustus 1920).

LITERATUUR-OVERZICHT.

Overzicht der literatuur van Bali en Lombok.

Als eerste afzonderlijke uitgave van het Bali-Instituut is verschenen een boekwerk, getiteld: Bali en Lombok. Overzicht der Litteratuur omtrent deze eilanden tot einde 1919, door C. Lekkerkerker, Archivaris van het Bali-Instituut. (Rijswijk, Blankwaardt en Schoonhoven).

Dit werk van niet minder dan 458 blz. gr. 8° druks, bevat — men mag gerust zeggen — letterlijk alles wat over de genoemde Kleine Soenda-eilanden, hetzij in afzonderlijk geschrift, hetzij in tijdschrift en periodiek, in den loop der tijden is geschreven. Daarbij heeft de schrijver zich niet bepaald tot de publicaties welke door hare titels onmiddellijk uitwijzen dat ze over Bali en Lombok handelen, maar bovendien heeft hij tal van geschriften geraadpleegd en vastgelegd, waarbij uit den titel niet valt af te leiden, dat ze ook gegevens over bedoelde eilanden bevatten. Een reuzenarbeid die eerbied afdwingt! De heer Lekkerkerker is nog verder gegaan en heeft, als hem dat wenschelijk scheen, het belangrijkste uit den inhoud van de vermelde bijdragen naar voren gebracht en daarmee grooten dienst bewezen aan toekomstige raadplegers van zijn werk. Zoodoende is het geschrift geworden veel meer dan een literatuur-opgaaft, het is een model-bibliographie van onschatbare waarde voor hen die willen weten wat tot ult. 1919 over Bali en Lombok is geschreven; en dat is verbaazend veel!

De indeeling van het werk is zeer practisch. Na een voorafgaand, wetenswaardig, historisch overzicht van de ontwikkeling onzer kennis van Bali en Lombok, volgen de navolgende rubrieken: A. Afzonderlijke geschriften, alle over Bali en Lombok. B. Artikelen over Bali en Lombok uit tijdschriften en andere periodieken. C. Gegevens uit boeken en tijdschriftartikelen, die niet uitsluitend over deze eilanden handelen. D. Staats- en Bijbladen van Ned.-Indië en gegevens uit de Javasche Courant. E. Land- en zeekaarten van Bali en Lombok. Ten slotte Registers (zaak-, personen- en woordregister).

De schrijver wil ons één opmerking ten goede houden; 't heeft ons n.l. eenigszins verwonderd dat hij met geen enkel woord in het Voorbericht melding maakt van zijn voornaamste bronnen. Ons respect voor zijn voortreffelijk werk zou niet minder groot zijn geweest, wanneer hij bijv. even had genoemd het Repertorium op de Koloniale literatuur als bron, welke hem mede in staat stelde zijne bibliographie te schrijven. Zonder dat Repertorium, dien wegwijzer in de omvangrijke literatuur onzer Koloniën, zou de samenstelling van een werk als dat van den heer Lekkerkerker o.i. zeer groote moeilijkheden opleveren.

Tijdschrift voor Geschiedenis.

In de 3e afl. van jaarg. 1920 schrijft Dr. E. T. Kuiper eene historische verhandeling getiteld: „Schouten en Le Maire”. Van de pogingen, om langs een anderen weg dan waarvan in het Octrooi der Vereenigde Oost-Indische Compagnie sprake was „beoosten de Cape Bonne Espérance ofte deur de Strate van Magellanes” de Indische landen te bereiken, pogingen zoowel vóór als na het tot stand komen van die Compagnie gedaan, is de tocht van Schouten en Le Maire de eenige, die geslaagd is. Ook andere van die pogingen hebben wel tot belangrijke ontdekkingen geleid, maar dat waren toch niet bedoelde en niet verwachte ontdekkingen. Het plan om dien nieuwen weg te zoeken is ongetwijfeld uitgegaan van Isaac Le Maire, daarover loopt de kwestie niet welke het onderwerp der verhandeling uitmaakt, maar wel aan wien de eer der uitvoering toekomt.

Volgens Dr. K. zijn de geschiedschrijvers van onze oudste ontdekkingsochten onbillijk als ze die eer toekennen uitsluitend aan Isaac's zoon, Jacob le Maire en over diens tochtgenoot Willem Cornelis Schouten verre van gunstig oordeelen. Aan de hand der indertijd over den tocht om Kaap Hoorn verschenen journalen, tracht Dr. K. die onbillijkheid aan te toonen.

Indologenblad.

Onder het opschrift „Leiden in gevaar?”, een artikel in No. 3 van het Indologenblad, naar aanleiding eener post op de Indische begroting voor 1921, welke het mogelijk moet maken om een aantal gezaghebbers in te schuiven in de ranglijst van de controleurs der buitenbezittingen. De op deze post betrekking hebbende Memorie van Toelichting begint aldus: „Het is billijk en noodzakelijk de gediplomeerde gezaghebbers, voorzover zij geschikt zijn voor onderafdeelingsbestuurder, zoowel wat titel als wat inkomsten betreft, gelijk te stellen met de controleurs”. In plaats van billijk noemt de schr. van het artikel dit voorstel hoogst onbillijk. Door dezen maatregel zal het peil van het corps B. B. dalen en de achting voor dat corps nog minder worden dan zij al is, en wat erger is, als men na een Mulo-opleiding en een paar jaar doorbrengen aan de bestuurschool te Batavia ook controleur kan worden, wie zal er dan nog de Leidsche opleiding kiezen, vooral waar die in de toekomst veel zwaarder zal worden, vraagt schr. Wordt de post ongewijzigd door de Tweede Kamer aangenomen, „dan zou dit opheffing van de Indologische leergang aan onze Universiteit beteekenen”, aldus het besluit.

In hetzelfde Nr. het vervolg van het overzicht der besprekingen, gehouden op het 4e congres van het Indonesisch Verbond van Studeerenden te Lunteren op 23-26 Augustus j.l.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 17: Vooruitgang Heveacultuur, door C. M. Hamaker. — Enkele opmerkingen van thee in Preanger”, door W. Winkel. — Het snoeien van thee in Preanger, door W. Winkel. — Het snoeien van thee in de Preanger (vervolg), door Van Uffelen. — Ondersteuningsfonds voor administrateurs en geëmployeerden van landbouwondernemingen in Ned.-Indië te Soerabaja. — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: Suriname's herleving, door Tj. Pyttersen. — De kolonisatie ter Sumatra's Oostkust (Bespreking van het „Verslag 1”) noemens de overwogen plannen en maatregelen betreffende de kolonisatie van Javaansche werklieden op de cultuurondernemingen ter Oostkust van Sumatra, in verband met de voorgenomen afschaffing van de zgn. poenale sanctie in de koelie-ordonnantie”. — De leiding van de veeteelt in Ned.-Indië. — De eerste steenlegging van den Wadoek „Tirtomarto”.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 34: Arowakken (vervolg), door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis (met plaat: Twee hoofden der Indianen uit Zuid-Guyana). — Hawaii (slot), door O. G. Thoden van Velzen. — Toba rijstland, door D. B. (met verschillende afb. van natte rijstvelden). — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (slot). — Wat de Javaansche-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zool opbrengt (vervolg).

Soendaneesche Taalcursus.

De redactie van het Alg. Landb. Weekbl. voor Ned.-Indië kondigt een boekwerk aan getiteld: De Soendaneesche Taalcursus. Door L. A. Lezer, met medewer-

1) Hierbij de redactionele aantekening: Het verslag was einde Maart 1919 gereed, verdween in de bureaucratische loopgraven, waaruit het eerst in September 1920 weder te voorschijn kwam.

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's, Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten, Incasso's en Rekening-Courant.

Nederlandsch Indische. Escompto Maatschappij

Oppericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volgestort f 45.000.000.—
Reserve f 9.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te 'S-GRAVENHAGE, Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE belast zich met alle Bankzaken, alsmede met aan- en verkoop van Effecten. Neemt gelden à deposito en in rekening-courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.
Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM, HOOFDORP, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Tel. H. 1481
RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
Met 1 dag opzegging 2 0/0
Met 3 maanden opzegging 3 0/0
Met 1 jaar opzegging 4 0/0
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL

**NEDERLANDSCHE
HANDEL = MAATSCHAPPIJ**

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 17,353,284.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
ferenten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrifte-
lijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. —
Depositio's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van
Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiëkantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering
op de billijkste conditiën.

**INTERNATIONALE
COMMERCIEELE BANK,**
's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 190
KAPITAAL Fl. 5.000.000.—
Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan
van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op
producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Ge-
wassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals:
Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries,
Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET
Levert op elk gebied.
Streng geheimhouding.
Condities zeer vrijgevig
in overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

king van L. Borst en Ch. G. Verwer. De samensteller van het kloeke boekwerk heeft zijn, tot dusverre in afleveringen bij intekening verkrijgbaar gestelden taalcursus samengevat in een flink deel, waardoor ook niet-deelnemers aan den cursus zich alsnog in het bezit kunnen stellen van den volledigen leergang. Het moet gezegd, de hr. Lezer heeft alle eer van zijn werk dat wij allen, die prijsstellen op het meesterschap van de meest zoetvloeiende taal van Java, van gansch harte kunnen aanbevelen. Naast het standaardwerk van wijlen S. Coolsma, dat voor den niet speciaal Orientalist hier en daar theoretisch wel wat te uitgebreid is, kunnen wij geen betere handleiding ter bestudeering en ter aanleering van de taal van West-Java. (Het boekwerk, keurig uitgevoerd, is in den Indischen boekhandel verkrijgbaar voor f 25.—).

Verspreide geschriften van Prof. Kern.

Van Prof. H. Kern's geschriften, welke indertijd in verschillende tijdschriften werden opgenomen en door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, ter eere van dien grooten taalgeleerde, worden verzameld en opnieuw uitgegeven, is thans (bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage) het negende deel verschenen. Het bevat bijdragen tot de spraak-kunst van het Oudjavaansch (slot) en diversen Oudjavaansch (eerste gedeelte).

De Aarde en haar Volken.

De Nov.-aflevering bevat het eerste gedeelte eener geïllustreerde bijdrage „Onder en met de Papoea's". Voor deze bijdrage is geput uit een publicatie van den zendeling J. van Muijlwijk, welke een aangenaam leesbaar verhaal bevat van een tocht door West-Nieuw-Guinea, dat in veel opzichten een nieuw licht werpt op de levenswijze en gewoonten der bevolking van het doorreisde gebied.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 48: De opening van het nieuwe Laboratorium te Tjibodas. Met 4 afbeeldingen. (Dit Laboratorium is een huldeblijk van vele Nederlanders en buitenlandsche geleerden aan den wereldberoemden Lands Plantentuin te Buitenzorg. De plechtige opening geschiedde in tegenwoordigheid o.a. van den directeur van Landbouw, den heer J. Sibinga Mulder, die evenals vele genoodigden het woord voerde en, de daad bij het woord voegende, een keurige verzameling handboeken schonk). — Der Baumwollmarkt in seiner Entwicklung während des Krieges bis zum Friedensschluss, von Dr. P. Koenig. — Begroting van Ned.-Indië voor 1921. — Ontginning van aardolievelden in Ned.-Indië. — Vereeniging Centraal Rubberstation (overzicht jaarverslag 1919-'20). — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten (De suiker-campagne op Java). — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wettelijke rubrieken. De afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut geeft weder reente literatuur, thans over aetherische oliën, hout- en boschproducten, voedings- en voedermiddelen, enz.

Een Fransche stem over Java.

De Information heeft een artikel over Java's hulpbronnen. Het blad schrijft: Java's hulpbronnen gaan verre boven wat in het algemeen zich op de hoogte achtende menschen meenen. Java heeft aanzienlijke bloeiende, goed gebouwde steden, den vreemdeling onbekend, en het net van wegen en spoorwegen neemt toe. De reiziger wordt getroffen door een overvloed van gerief en het moderne karakter van het materiaal en de inrichtingen. Men voelt dat het bewind van oudsher gevestigd is, en het land voor alle invloeden open staat. Op Java is voor Fransche ondernemingen veel meer te verdienen dan in de Britsche Maleische koloniën. Gesprekken met daar gevestigde Franschen of Hollanders en het dagelijks lezen van de drie of vier voornaamste bladen bewijzen het ongegronde van de meening, dat de Deutsche invloed daar zou overheerschen. Onder de Nederlanders is het Fransch haast even verspreid als het Engelsch. Men spreekt het Fransch minder, maar gebruikt het het liefst, als men de keus heeft. In de Javaansche pers bekleedt Frankrijk een grooter plaats dan in die van de Britsche Maleische staten of China. De Fransche producten bewaarden er hun ouden roem. Toch nemen de Franschen op Java een alleronderste plaats in.

Het artikel geeft dan aan, hoe de Fransche industrie daar kan ingrijpen, en eindigt aldus: Onafhankelijk van de lijnen, die de Messageries Maritimes denkt te stichten tusschen China, Nederlandsch-Indië en Australië, schijnt er plaats voor een lijn rechtstreeks op Nederlandsch-Indië. Het punt van afvaart zou Duinkerken kunnen zijn, en een belangrijke pleisterplaats Lissabon of Oporto. (N. R. Ct.)

M. VISSER,
voorh. A. J. ROBBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Publicaties van het Ned. Indisch Landbouw Syndicaat

Afl. XVIII van den 12en jaarg. bevat de Notulen der Alg. Verg. van de Plantersvereeniging Semarang-Kedoe, gehouden op 27 Juli j.l. Men vindt er in o.a. als Bijlage A den tekst eener voordracht (met gedeeltelijke tenwisseling) van den hr. D. Mac Gillavry, getiteld: Over de rijstvoorziening van Java, in het bijzonder in het gewest Semarang en de omgeving van onze ondernemingen.

De Loods.

We vestigen alsnog de aandacht op eenige Indische bijdragen in het weekblad „De Loods", n.l. in No. 27. De voedselvoorziening van Ned.-Indië, door W. Lubberink. — No. 28: De koloniale paragraaf in de troonrede, door W. Lubberink. — De nieuwe Gouverneur-Generaal, door P. van der Hem. — De nieuwe landvoogd van Ned.-Indië, door S. Kalf. — No. 29 en 30. Iets over de kleding der Inlanders in onze koloniën, door Th. van Lelyveld.

Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde.

Ook in dit tijdschrift werden in den laatsten tijd bijdragen over Indië opgenomen, welke aan onze aandacht waren ontgaan, als: Malaria-onderzoek in Ned.-Indië, door N. H. Swellengrebel. — Venerische aandoeningen bij de Marindineezen (jaarg. 1920, helft No. 9). — De Raad van Justitie in Ned.-Indië en het verkoopen van geneeskundige praktijken, door P. J. Kock en C. Bonne (No. 11). — Brieven uit Deli, door N. J. A. F. Boerma (No. 11, 12 en 16).

* * *

Ten slotte vermelden we de volgende titels van tijdschriftartikelen en afzonderlijke geschriften.

De Associatie-gedachte in de Nederlandsche koloniale politiek. Lezing van den hr. R. S. Casajangan Soripada. (Vereeniging Moederland en Koloniën, 19e jaarg. 1920, No. III).

Algemeen Ingenieurscongres te Batavia, 8-15 Mei 1920, door R. A. van Sandick (vervolg). (De Ingenieur, No. 48, 1920).

Iets over het Raadslidmaatschap, door B. Th. Mandagant. (Locale Belangen, 16 Oct. '20).

Nederlandsch-Indische Jaarbeurs 1921 (vervolg). (Handelsberichten, 25 Nov. '20).

Over het voorkomen van voor cultuurgewassen schadelijke bestanddeelen in bepaalde Keloet-aschlagen, door J. Th. White (Mededeelingen Laboratorium voor Agrogeologie en Grondonderzoek No. 6).

Het wortelrot der rijst, door Dr. B. T. Palm en Dr. S. C. J. Jochems. (Deli-proefstation te Medan. Vlieg-schrift No. 3).

Maand- en jaargemiddelden van den regenval voor 1917 waarnemingsplaatsen in Nederlandsch-Indië, volgens waarnemingen verricht in het tijdvak 1879-1917. Bewerkt en uitgegeven door het Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Weltevreden. (Weltevreden, Landsdrukkerij.)

Verslag van de Gouvernements vervoerdiensten te water over het jaar 1918. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Het spreek-Maleisch (Melajoe bitjara). De omgans-taal van den Westerling met den Oosterling in Ned.-Indië en omliggende landen, door Th. A. du Bosch. (Deli, I. (Amersfoort, S. W. Melchior).

Economische gevolgtrekkingen, voortvloeiende uit een analyse van den djati-opstand en van het djati-boschbedrijf op Java. Proefschrift, door H. A. J. M. Beekman. (Wageningen, H. Veenmans).

Indische Plastik, von W. Cohn (Berlin, B. Cassirel). (Met talrijke platen, o.a. van Boroboedoe en Prambanan).

Die Ornamente der Natur- und Halbkulturvölker. Mit 61 Tafeln, von Dr. J. Lehmann. (Frankfurt a. M., J. Baer und Co.).

The „Royal Dutch" (nl. de Kon. Mij. tot Expl. van Petroleumbronnen in N.-I.) and its history (with ill.). (Holland's Import and Export Trader, Nov. '20).

1) Onzen besten dank aan den Heer C. van de Velde, die ons in de gelegenheid stelde deze bijdragen en de hierboven genoemde in „De Loods" onder de aandacht van belangstellenden te brengen.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta,
Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makas-
sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
Probolinggo, Semarang, Shang hai, Singapore,
Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.
Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Suriname.

Aan het op 10 November hier te lande ontvangen op 7 October te voren gedagteekende Surinaamsch verslag is het navolgende ontleend:

1. Gezondheidstoestand. Van den 1sten t.m. den 10en September 1920 zijn bij den geneeskundigen dienst de volgende gevallen van besmettelijke ziekten aangegeven, t.w.: Typhus abdominalis 19, waarvan 1 met doodlijken afloop; en dysenterie 34, waarvan 1 met doodlijken afloop.

Het aantal yaws-, alsook het aantal malariagevallen is stationnair.

Van den districts-commissaris van Nickerie werd bericht ontvangen, dat aan de Boven-Nickerie, nabij de school te Ma Mère, 10 gevallen van dysenterie zijn voorgekomen, waarvan één met doodlijken afloop. De geneesheer te Paradise heeft maatregelen getroffen om verdere verspreiding der ziekte te voorkomen.

Gedurende de maand September 1920 werden in het district tegen typhus: voor de eerste maal 106 personen, voor de tweede maal 103 personen, voor de derde maal 79 personen.

De gezondheidstoestand in de kolonie is overigens niet onbevredigend.

2. Weersgesteldheid. Evenals in Augustus, werd in de maand September de droogte afgebroken door eenige flinke buien. Voor den landbouw, inzonderheid voor de rijstcultuur, was het weer dan ook niet gunstig. De stand van het gewas is veel verbeterd en de oogst zal waarschijnlijk niet zoo gering zijn als aanvankelijk werd gevreesd.

Toen de droogte begin September aanhield begon het landbouwdepartement, na overleg met de landbouwers, de bevoeiing der rijstperceelen in den Paramaccapolder door middel van een centrifugaal pomp, gemonteerd aan de baggermachine van het gemeentebestuur. De kosten van deze bevoeiing worden geheel door de belanghebbende rijstbouwers gedragen.

De regenval bedroeg te Paramaribo in de maand September in 16 regendagen 139.5 m.M. (met een maximum van 76.0 op 10 September) tegen 168.1 m.M. in September 1919.

De kabelstation bedroeg de regenval in Augustus 1920 176.2 m.M. (met een maximum van 35.1 op 20 Augustus) tegen 121.6 m.M. (met een maximum van 40.2 op den tweeden (in Augustus 1919).

De gemiddelde regenval te Paramaribo over Augustus bedraagt over het tijdvak 1899/1919 147.1 m.M.

3. Uitvoer. Hieronder volgt een overzicht van de maand Augustus 1920:

Balata 67.515½ K.G., cacao 162.672 K.G., goud 30.596 gram, hout (rond of vierk.) 67½ M³, hout (bewerkt-planken) 54 M³, hout (singels) 23.150 M³, koffie 72.050 K.G., koren 24.900 K.G., kool-olie 13.400 L., melasse 44.700 L., patates en andere voedingsstoffen 18.122 K.G., suiker eerste product 2.225 K.G.

4. Bauxietconcessies. Aan de Surinaamsche Bauxiet Maatschappij is voor 50 jaar concessie verleend tot ontginning van bauxiet op 5 perceelen tot een gezamenlijke oppervlakte van 73.286 H.A.

* * *

Onder het hoofd „Naar de oplossing?” geeft „De West” van 26 October verslag van een proefneming op Beekhuizen — bij Paramaribo — met tractoren. Vier tractoren waren daar in de weer. Op een weiland kon men met behulp van die tractoren zien ploegen, eggen, zaaien, enz.

Dit geschiedde onder leiding van den heer van Waveren, de nieuw-benoemde landbouwleeraar, die een uitnemende aanwinst schijnt te zijn voor het landbouwdepartement.

Sedert weken is de heer van Waveren met groote volharding bezig om na te gaan, welke werktuigen

voor onzen bodem geschikt zijn, en hoe de toepassing moet geschieden. Het is merkwaardig om te zien, hoe onder zijn deskundige leiding allerlei bezwaren een voor een worden overwonnen. Het ligt hem soms aan een kleinigheid. Een verkeerd gesteld schroefje kan soms oorzaak zijn, dat het prachtigste landbouw-werktuig niet de gewenschte resultaten oplevert. Daarom is het een onschatbaar voorrecht als men de voorlichting heeft van iemand, die niet alleen theoretisch, maar ook praktisch voldoende kennis heeft.

De heer van Waveren is overtuigd, dat landbouwmachines hier kunnen worden toegepast, als in elk ander land ter wereld.”.....

„Het terrein, waar de demonstratie plaats vond, bestaat uit weiland met taai gras begroeid, vol gaten en hobbels, bezaaid met resten van stomp, dus zeker geen ideaal land voor ploegwerk. Dit terrein werd zonder al te groot bezwaar omgelegd met de schijf- en schaarploug, waarna met een schijf-eg de omgewerkte graszoden werden doorgesneden. Daarna was de beurt aan den cultivator, om den omgewerkten grond verder los te werken, terwijl deze gelijktijdig werd fijn gemaakt door een tanden-eg, zoodat het land nu gereed was voor uitzaaiing, hetgeen eveneens machinaal geschiedde.”.....

„De proeven, die de firma Kersten op onbekrompen wijze neemt op Beekhuizen, zijn vooral van belang voor den kleinen landbouw, of liever voor éénjarige cultures. Voor staande cultures als cacao en koffie zal men de boven vermelde machinerieën niet kunnen gebruiken (wel andere). Op eenige suikerplantages begint men reeds met machines te werken. Wel moet men daarvoor verandering brengen in de richting der bedden, doch die moeite wordt dubbel en dwars vergoed door de enorme besparing van handenarbeid, die de toepassing van machines geeft.

De rijstcultuur is op die toepassing in het bijzonder aangewezen. In de uitgestrekte polders die wij bezitten, behoeft de aanschaffing van machines voor gemeenschappelijke rekening geen bezwaar op te leveren. Hetzelfde geldt voor de Hollandsche kolonisten bij Paramaribo, wier bedrijf niet weinig zou winnen bij vervanging van handenarbeid door machines.”

„Behalve het werken met tractoren werd onder leiding van den heer van Drent ook het ontwortelen van boomen getoond, door middel van een eenvoudig toestel. Drie boomen werden met succes omgetrokken.”

Tot zoover „De West”.

In verband met deze proeven verwijzen wij den belangstellenden lezer naar de artikelen van den heer T. J. Pyttersen in „De West-Indische Gids”.

* * *

In „De Standaard” van 25 November een brief van den heer Leys, handelende over „Kolonisatie van Suriname door Holl. Boeren”. Het stuk is een bestrijding van een artikel van Prof. Mr. van Blom in „De West-Indische Gids”, 1e jaargang, afl. 5.

Het gaat om het al of niet „vernegeren” van de Hollandsche Boeren van de kolonisatie van 1845.

„Ik heb hier voor mij liggen — aldus de heer Leys — een lijst van de 51 gezinnen der Nederlandsche Boeren. Daaronder zijn er 7 zonder kinderen, daarvan zijn er weer drie, waarvan het „gezin” bestaat slechts met één man. Trek ik deze zeven af van de een-en-veertig, dan schieten er nog 44 over. Van deze vier-en-veertig zijn er vier, waarvan de man getrouwd is, of leeft met een Surinaamsche vrouw. Schiet over veertig. Van deze veertig is nog een gezin, waarvan de grootmoeder een Surinaamsche was, terwijl een Kolonist met een Engelsche Creool-vrouw getrouwd is. Alzoo acht-en-dertig gezinnen, die hun zuiver Nederlandsch karakter bewaard hebben, een gezin, dat weer aan het verhollandschen is en vijf, waarvan de vrouw van Etheopisch ras is.

Wie heeft nu gelijk? De Commissie van 1892 of „de oud-Kolonist” (?), die beweert, dat het jonge

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Opggericht

.... 1907....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het Buitenland.

Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand. Bezorgt telegrafische **uitbetalingen**.

Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders**. Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten**.

Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annoneeren rente. 59

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
W. RIJKSEN Gzn. 211

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN. 107

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

70

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van... 1859

Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington)
 THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. - DEN HAAG - TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
 Luxe Stands en Boxes
 Tonneaux beschikbaar
 Dir. J. W. v. d. GUN.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-
 (t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)
ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
 Boompjes Coolingsel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen
 Rokin Zaandam
 Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen

Handelscredieten.
 Voorschotten in rekening-Courant.
 Deposito's.
 Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
 Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

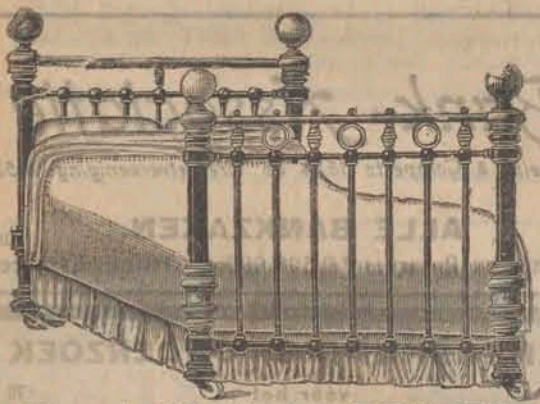
Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-
 Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.
 Alkmaar Geldermalsen Purmerend
 Alphen a/d Rijn Gouda Schagen
 Amersfoort Gorinchem Schoonhoven
 Apeldoorn Groenlo Sliedrecht
 Arnhem Groningen Sneek
 Assen Haarlem Stadskanaal
 Barneveld Harlingen Terneuzen
 Bodegraven Heersveen Tholen
 Boreulo Helder (den) Tiel
 Boskoop Hangele (O.) Ulthoorn
 Coevorden Hoogeveen Utrecht
 Culemborg Hoogezand Veendam
 Delft Hulst Veenendaal
 Den Burg (Taxel) Katwijk Vlissingen
 Deventer Leeuwarden Wildervank
 Doetinchem Leiden Woerden
 Dokkum Lochem IJmuiden
 Dordrecht Meppel Zeist
 Drachten Middelburg Zierikzee
 Ede Nijmegen Zutphen
 Franeker Oostburg Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsstraat.
 TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

PENNOCK-COMPANY

Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „highspeed“

DEN HAAG
BANDOENG

EXPORT van AUTOMOBIEL- en KOETSWERK-ONDERDEELN

geslacht bedenkelijk vernegert en Prof. van Blom, die dit eveneens beweert in „de W.-I. Gids“? Daar is juist in den laatsten tijd een streven onder de Hollandsche Kolonisten om met vrouwen van Hollandschen afkomst te trouwen.

Interessant (ook steekhoudend?) is voorts hetgeen de heer Leys schrijft over de vraag of „selectie“ van de sterksten de verklaring is van het voortbestaan der Hollandsche kolonisten. Hij beantwoordt deze vraag ontkennend.

De „N. R. Crt.“ van 25 November deelt mede, dat er een speciaal nummer van de „Graphic“ zal verschijnen, gewijd aan „Nederland en zijn Koloniën“. Baron van Asbeek, oud-Gouverneur van Suriname, zal een bijdrage leveren over „Nederlandsch West-Indië“.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De Volkenbondmandaten.

Geen meesterschap voortaan van den leider en beschermheer over het achterlijke of hulpbehoevende volk, waarover hij door den Volkenbond als voogd zal worden aangesteld. Er is veredeling in de benaming: „bezitting“ is al in onbruik geraakt om door „kolonie“ vervangen te worden, zelfs waar feitelijk in 't geheel niet gekoloniseerd is. Mooier klomk alweer „protectoraat“, dat een zelfstandig voortbestaan kon insluiten, te zwak echter om zich zelfstandig te verheffen, waarom 't dan onder de protectie van een tijdelijken meester „genomen“ werd. Climax werd nog gevonden waar 't betrefte de landen of volken over wier lot het Vredesverdrag te Versailles te beslissen had, en die niet rijp of niet sterk genoeg werden geacht voor zelfbestuur of zelfverdediging. Deze zouden eigenlijk niet toegewezen worden aan een mogendheid, maar een mogendheid zou een mandaat van den volkenbond krijgen om den onmondigen of zwakken op te leiden tot waardig, nuttig en eigenmachtig lid van de groote volkerengemeenschap. De veredeling in naam moge de erkenning insluiten van het bewustzijn, dat eigenlijk met de oude begrippen gebroken behoort te worden, maar in de bestuursmethoden is met de benaming geenszins steeds tegelijkertijd ook een overeenkomstige climax gelegd. Is er verbetering en veredeling hier of daar, dan komt die meer door den plaatselijken drang van onderop, dan door de in de nieuwe algemeene benamingen gelegde beteekenis van een mooiere verhouding. Men moet al heel fijn onderscheiden om 't verschil te vinden tusschen de „toepassing“ van 't begrip kolonie, waar een inlandsche dynastie gehandhaafd blijft, en een protectoraat, zooals b.v. dat van Frankrijk over Marokko. Niet sterker zal de tegenstelling zijn tusschen het gedeelte van Kamerun dat Fransche kolonie werd en het gedeelte waarover Frankrijk daar mandataris van den Volkenbond geworden is. Ongeacht 't gewijzigde karakter van de machtsverhouding, blijft de neiging groot om het overzeesche gebied zooveel doenlijk te behandelen als een „bezitting“, de protectie niet verder te doen strekken dan met 't „eigenbelang“ van den overheerscher overeen te brengen is, en het „mandaat“ als een pachtacte te beschouwen, waaruit zooveel mogelijk te halen is. Toevallig namen wij hier voorbeelden, die op Frankrijk betrekking hebben; de in de benamingen bedoelde verschillen gaan in de practijk onder andere vlag evenzeer vaak teloor. De Volkenbond heeft er van Duitschland reeds een protest tegen ontvangen, dat Frankrijk, Engeland en België hun mandaat over de voormalige Duitsche koloniën eenvoudig als bezit-titel beschouwen.

Egypte heeft zoo van zich afgebeten, dat Groot-Brittannië zich tevreden zal moeten stellen met een schaduw van opperleiding. Wat 't daar behoudt, als 't rapport der Millner-commissie in nationalistisch-Egyptischen geest omgezet wordt, komt hierop neer: geen plaats voor een anderen mededinger, en de kans in petto om bij gelegenheid weer meer invloed te herwinnen.

Over Syrie-Cilië heeft Frankrijk 't mandaat weten te behouden, de pupil zit geknield in een hoekje met ezelsooren op, maar wordt alleen in bedwang gehouden door 's meesters dreigende roede.

Dat de mogendheid, die een mandaat aanvaardt, zich niet uitsluitend door ethische motieven laat leiden, maar minstens de kans ook verzekerd wil zien de kosten vergoed en de moeite beloond te krijgen, is

bevestigd door de moeilijkheden ondervonden om mandatariehebbers te krijgen over de natie, die, in het naarde onstandigheden verkeerd, een offer van groote volkerenliefde vroegen. Het meest bekend voorbeeld hiervan levert Armenië.

Op Wilson, geestelijk vader van 't mandaten-instituut, werd een beroep gedaan om de Ver. Staten het mandaat te doen aanvaarden. Dank-je wel, zei de President, ik heb genoeg aan de eer van 't denkbeeld aan de hand gedaan te hebben. De Raad van den Volkenbond nam de Armenische kwestie in studie. Armenië, tot zeer verkleinde schaal teruggebracht, was als staat erkend. De Sowjetregering bestookte met Bolsjewistische propaganda en bedreigingen. Kemalisten, vertegenwoordigers van de Groot-Turksche gedachte, bestookten het op oud Turkschen grond Adzerbeidjan betwistte het, zooals buren in 't oosten dit plegen te doen, nog een gedeelte van 't reeds besnoeide gebied. De Raad van den Volkenbond besloot raadslaagde en kwam tot de diepdoordachte beslissing, dat hij geen raad wist. De eerste Volkenbondvergadering te Genève zou hare kracht ook aan dit vraagstuk beproeven. Lord Cecil en la Fontaine pleitten 't benoemen van een commissie van 6 leden, die een advies zou uitbrengen. Viviani wilde er ook een Fransche noot doorheen doen klinken, men moest een mogendheid aanwijzen, die op zich zou nemen als bemiddelaar op te treden tusschen Armeniërs en Kemalisten. Tot 't een en tot 't ander is besloten. Zelfs schijnt Wilson nog eens aangezocht te zijn, zich met die taak te belasten (opdracht die den demissionarissen president zeker niet aanvaardt zal), terwijl aan alle mogendheden, deelgenooten aan den Volkenbond officieel gevraagd is: wie schaft raad?

Bij zijn eerste poging tot praktische politiek ondervindt de Volkenbond dadelijk de groote moeilijkheid in het karakteristieke van zijn wezen gelegen: hoe te handelen tegen onwil. Als een mandataris zich tot opperheer maakt in stede van tot voogd; als voor een mandaat geen gegadigde te vinden is; als machtige partijen, die buiten het bondsverband staan, zich niet bereid verklaren om zoete broodjes te bakken; als gewapend wordt ingegaan tegen den Bondswil; hoe dan? Te Genève riep Viviani uit: Nu ziet men, hoe verkeerd 't is geweest 't voorstel van Frankrijk te verwerpen, om den bond over een gewapende macht te laten beschikken. Maar lord Cecil trok nog zeer in twijfel of de bond om de Bolsjewiki en Kemalisten te bedwingen iets aan een strijdmacht zou hebben, volgens de Bondswet zou daarvan immers alleen gebruik gemaakt kunnen worden door een beslissing met algemeene stemmen. Nu is er zelfs voor zaken, die, naar men meent, op sympathie konden rekenen, nog nooit eenparig 't het brengen van een offer besloten kunnen worden. Zou die overeenstemming dan te verkrijgen zijn voor een onderneming als een krijgstoct tegen alle krachten, die op Armenië los gelaten zijn? En, als één lid van den Volkenbond zich daartegen verzet, „hoe dan?“ alweer tegenover dien onwil?

Het is ook zeer moeilijk denkbaar: de Volkenbond, middel tegen den oorlog, zelf voerende een oorlog tegen Rusland en te gelijk nog in Klein-Azië en Mesopotamië. Een oorlog niet eerst in Siberië, daarna in de Krim, dan in Polen, vervolgens weer in de Krim en daar tusschen door nog tegen de Turksche nationalististen, niet aldus, want dan zou 't maar sukkel en blijven, zooals 't tot nu toe sukkel is, dat het Roode leger dan beurtelings ook de Volkenbondsmacht weer zou kunnen verslaan op elk dier oorlogstoonelen. Maar een oorlog op alle Russische fronten te gelijk, met alle daaraan verbonden moeilijkheden tot doorzetten, doorzetten tot het bittere einde, want de Volkenbond zou niet mogen eindigen, alvorens, door dien grooten monsteroorlog, den oorlog uitgerooid te hebben. Misschien zijn er, die, om dien uitslag te bereiken, geen inzet te groot vinden, misschien zijn er, die daarom de tegenstrijdigheid zouden willen aanvaarden van den Vredesbond-oorlogspartij, maar of daarvoor een beslissing met algemeene stemmen in den Volkenbond zelf te verkrijgen zou wezen, dat verwacht wel niemand. Al had de Volkenbond nu een legermacht, dan zou de oplossing van de Armenische kwestie dus toch nog niet verzekerd zijn.

Wat dan? Is er eenheid te brengen in de groote entente en in de kleine entente, en in deze samen een onderling, betreffende de tegen Rusland en de Turksche nationalististen te volgen politiek en strategie, dan worden alle andere kwesties nevenzaken, die van zelf tot oplossing zullen komen en hierbij kan de Volkenbond dan een taak te verrichten hebben.

Blijft men daarentegen accidenteel naar de oplossing der kleine kwestien zoeken, een voor een, ieder en elk op zich zelf, dan zullen de groote en de kleine

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND“
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST
 van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
 BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
 SEMARANG en SOERABAIA.

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze 1e soort
**ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN ...**

ogendheden onmachtig blijven een uitweg te vinden. Het heil van vele natien hangt dan niet af van menschen steun door den Volkerenbond toegezegd, of van haar door dien bond toegewezen mandataris, maar veel meer van de macht, die het Sowjet-régime zal vermogen te ontwikkelen. Waar is de man, die dit inzicht ingang zal doen vinden? Intusschen arm Armenië, arm Rusland, wellicht arm Polen, enz. Verwachten wij voor de ontwikkeling van de gekleurde rassen en voor de bescherming van de verdrakte natien dus vooralsnog niet veel van den Volkerenbond, daarmee is niet gezegd, dat wij in zijn toekomst wanhopen. Hij moet de kinderziekten doormaken. Zonderling echter! Wie een voogd moest zijn, blijkt zelf een zuigeling te wezen. Wie een toonbeeld van kracht moest wezen, is een machteloze.

Het Fransche koloniale budget voor 1921.

Het nieuwe in dit budget is de overheerschende som voor militaire uitgaven, voor de recruiteering en 't onderhoud van de lichten, die 't leger van gekleurden in Europa moeten aflossen. Dit geeft den doorslag voor de toename van 't budget voor 1920 ad totaal 262 miljoen fr. tot 262 miljoen voor dat van 1921. Hiervan komen niet minder dan 223 miljoen ten behoeve der militaire eischen. Togo en Kameroen krijgen een bezettingstroep. De koloniale verdediging vergt modern oorlogstuig en verbetering van de gemeenschapsmiddelen in de andere koloniën. Toch wordt op de sterkte van het leger in de koloniën bezuinigd, zooals dit staatje aangeeft:

	1914	1920	1921
Officieren	1911	1917	1746
Europeesche troepen	17238	16037	13533
Inlandsche troepen	42099	42142	41359
	61248	60096	56638

Met die bezuiniging zijn de daaraan verbonden uitgaven over 1921 toch 26 miljoen fr. meer dan in 't loopende jaar, door de verhoogde tractementen, transport- en aankooprijzen.

Het overige is feitelijk ten volle een uitgave ten bate van het moederland, resultaat van de voorstellen der commissie, onder presidium van generaal Mangin. De gemeenlijke koloniën in Afrika en Azië zullen jaarlijks 37000 recruten leveren. Voor de inlijving en eerste opleiding is een organisatie in elk der koloniën noodig, hiervoor worden nu 19 miljoen fr. uitgetrokken. Deze som zal, als 't stelsel in volle werking is, jaarlijks tot 36 miljoen stijgen.

De recruiteering dient om in Europa en de Levant de volgende reeds bestaande korpsen op sterkte te houden: 10 senegaleesche regimenten, 2 madagascarsche infanterie-, 2 dito artillerie regimenten, 2 bataljons indochineesche tirailleurs, 1 detachement indochineesche automobilisten, waarbij in 1921 nog een 2 à 3 tal regimenten zullen komen.

Niet velen zullen Frankrijk gelukkig roemen met deze cijfers. Insteede van een politiek van moederlijke verzorging van de koloniën, een beschikken over de inboorlingen en over de geldmiddelen dier koloniën ten behoeve van 't moederland. Om de bezettingsgril in uitgestrekte vreemde provinciën te kunnen doorvoeren, wordt aan de koloniën haar kracht ontnomen, en wordt zoo de toekomst en voor 't moederland, en voor de koloniën bedorven. Intusschen voeren andere landen een koloniale politiek, die en moederland en kolonie tracht te versterken. De einduitkomst kan bijna anders dan ten nadeele van Frankrijk komen. En Frankrijk diezelfde som en diezelfde krachten aan zijn wederopbouw ten goede deed komen, dan zou 't zich sterker maken dan zijne mededingers in heden en toekomst.

Aan hen, die zich de illusie mochten hebben gemaakt, de gekleurde troepen spoedig uit Europa te zien verdwijnen, zal dit budget ook teleurstelling brengen. 37000 gekleurde recruten worden jaarlijks bestemd voor den dienst in Europa en in de Levant. De Franschen zelf wordt bekort, het aantal blanke soldaten kan dus misschien verminderen, maar daar het effectief op gelijke sterkte blijft, geeft dit slechts vooruitzicht op vermeerdering der gekleurde „rustbevaarders“.

Verplichte arbeid in Britsch-Afrika.

Volgens de wetsbepalingen van 1917 en 1919 is elk Afrikaansche inboorling beneden 50 jaren, gezond zijnde en zonder vaste werkzaamheid, verplicht zich beschikbaar te stellen voor bepaalden, door de Labour Board aangewezen, arbeid. Die arbeid is beperkt tot

werken van openbaar nut. Zij die zestig dagen werk hebben volbracht voor de regeering of voor een particulier, zijn vrij gesteld van die werkplicht.

In een, in September verschenen, witboek, dat betrekking heeft op den handenarbeid in Oost-Afrika, gaf Milner, staatssecretaris voor de koloniën, aan dat er geen sprake van is dwangarbeid in te voeren, maar dat de noodzakelijkheid zich toch doet gevoelen om bij de inboorlingen op „werken“ aan te dringen, met verplichting, zoo noodig, om te doen wat het gouvernement niet kan nalaten.

Hiertegen nu is de bisschop van Zanzibar, de rev. Frank Weston in een heftig protest opgekomen. In een brochure verklaart hij, dat door de geallieerden aan de Afrikanen vrijheid en bescherming is toegezegd. In tegenstelling daarmee wordt hun onder officieelen dwang arbeid opgelegd, ten bate van de blanken. Hij doet een beroep op de mannen en vrouwen van Groot-Brittannië om mede te werken tot het teniet doen van deze, z.i. immoreele wetten, die een gevaar voor 't rijk insluiten en afbreuk doen aan de goede trouw.

Zelfs indien 't juist ware dat de Afrikaner lui is, mocht dit nog geen reden zijn om een middel toe te passen, dat op zich zelf immoreel is. Maar een onderverinding van 22 jaren heeft den bisschop van Zanzibar de overtuiging gegeven, dat de Afrikaner geen luiaard is. De toepassing van het dwangstelsel grijpt dieper in 't leven in, dan de buitenstaander weet. De arbeid moet dikwijls ver van het dorp, waar de opgeroepen wonen, verricht worden, die verwijdering sleept vele gevaren en gevolgen mee voor de mannen zelf en voor hun ras.

**Begunstigers, nieuwe Leden, nieuwe
Abonnementen, verhoogde en op peil gebrachte
contributies, sedert Oct. 1920.**

Begunstigers.

J. van Dooren en Dams, Tilburg / 20.-

Nieuwe leden.

- A. J. N. Engelenberg, Bandoeng / 10.-
- A. G. Horst, Semarang „ 10.-
- F. W. Janssen, Semarang „ 10.-
- M. J. Cornelius, Sragen „ 10.-
- Pollet en Zonen, Tilburg „ 5.-
- Thomas de Beer, Tilburg „ 5.-
- W. Lesger, Haarlem „ 5.-
- L. Hijmans, Haarlem „ 5.-
- Mevr. Hijmans, Haarlem „ 5.-
- J. Lotsy, Weltevreden „ 5.-
- Ds. J. Rooker, Weltevreden „ 5.-
- F. Berkeljon, Malang „ 5.-
- C. J. Snijders, den Haag „ 5.-
- Mr. C. A. Tjeenk Willink, Weltevreden „ 5.-
- E. Biljardt, Weltevreden „ 5.-
- Mr. A. H. Kindermann, Buitenzorg „ 5.-
- Chr. W. M. van de Velde, Buitenzorg „ 5.-
- H. J. Jansen Jr., Buitenzorg „ 5.-
- C. P. J. Süverkrupp, Weltevreden „ 5.-
- Jhr. J. de Serrière, Soekaboemi „ 5.-
- P. Bajan, Soekaboemi „ 5.-
- F. Kriebel, Soekaboemi „ 5.-
- H. M. Plijnaar, Soekaboemi „ 5.-
- G. Hermanides, Soekaboemi „ 5.-
- L. A. M. Schoonheyt, Soekaboemi „ 5.-
- W. R. Kamphout, Soekaboemi „ 5.-
- J. van Hetinga Tromp, Bandoeng „ 5.-
- J. van Goor, Bandoeng „ 5.-
- A. J. A. Brandon Bravo, Bandoeng „ 5.-
- H. G. de Jong, Bandoeng „ 5.-
- G. Eilers, Bandoeng „ 5.-
- D. C. A. Lugt Jr., Bandoeng „ 5.-
- J. J. Avink, Bandoeng „ 5.-
- P. J. Seelig, Bandoeng „ 5.-
- J. de Jong, Bandoeng „ 5.-
- P. Hessel, Soerabaya „ 5.-

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512
□ □ DROGERIEN □ □ □ □ CHEMICALIËN □ □ □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen 159
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a
zijn steeds voorzien van het
Nieuwste op het gebied van
DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT
Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

GEBRs HEHENKAMP
Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers 3A
Lange Voorhout 25

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM“
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

International Electric en Machine Cy
v/h R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht Zwakstroom
's-GRAVENHAGE LEIDEN.
Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093 Mare 70, Tel. 1118

Adverteeren doet verkoopen.

ROTTERDAMSCH LLOYD
Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21
Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL
LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadtoez telegrafie en onderwater-kloksignaal

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS
LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Z H B

ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG

Bijkantoren te **AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS**

Vraagt de alom bekende

Z. H. B. Bieren

Z H B

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van **SURINAME** en **CURAÇAO**, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT

Handschoenen

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Programma van 3—9 December.

De Roman van een Scheepsjongen.

Sensatie-roman in 6 acten.
Gespeeld door de beroemde Fransche Film-artisten.

De Zwarte Cirkel.

Humor.

Journal.

Actueel.

De Verstoorde Huwelijksreis.

Caricatuur-teekening.

De Cabaretster.

Klucht in 2 acten,
met ALICE HOWELL in de hoofdrol.

Zaterdag 4 December, 2.30—5 uur,
GROOT ST. NICOLAASFEEST.

Ieder kind ontvangt van St. Nicolaas een Cadeautje.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

C. J. Merens, Haarlem	5.—
P. J. Gerke, Zandvoort	5.—
F. Runtuwene, Koelala Kapoeas	5.—
A. C. Busch, Haarlem	5.—
J. W. Eerkens, Arnhem	5.—
H. P. Deinum, Velp	5.—
Mevr. Okhuysen, Haarlem	5.—
Mej. L. Nijpels, den Haag	5.—
R. E. Peelen, den Haag	5.—
Mevr. E. Onderwater, Heemstede	5.—
Th. van Dissel, den Haag	5.—
J. G. Scheurer, Ermelo	5.—
Mevr. H. M. Zuur, Rotterdam	5.—
C. Deykerhoff, den Haag	5.—
A. E. Bombeke, Magelang	5.—
P. J. J. Mertens, Poerwokerto	5.—
D. Brouwer, Gedongan	5.—
C. G. E. de Jong, Klaten	5.—
C. Salomonson, Amsterdam	5.—
H. C. Douwes Dekker, Utrecht	5.—
J. W. H. Roodenburg, Utrecht	5.—
H. J. van der Veen, Leiden	2.50
H. M. Wolf, Deventer	2.50
E. M. Kruikemeier, Deventer	2.50
B. L. Stibbe, Deventer	2.50
S. F. Rohn, Zwolle	2.50
J. B. Ten Broek, Deventer	2.50
H. Kemper, Deventer	2.50
J. van der Harst, den Haag	2.50
F. W. G. Linck, Leiden	2.50
C. J. Seegeler, Leiden	2.50

Nieuwe abonnementen.

Hotel Riche, Tilburg	5.—
Java Hotel, Weltevreden	5.—
Hotel Koningsplein, Weltevreden	5.—
Societeit Buitenzorg, Buitenzorg	5.—
Hotel du Chemin de Fer, Buitenzorg	5.—
Hotel Bellevue, Buitenzorg	5.—
Societeit Soekamanah, Soekaboemi	5.—
Victoria Hotel, Soekaboemi	5.—
Grand Hotel Selabatoe, Soekaboemi	5.—
Societeit Concordia, Bandoeng	5.—
Preanger Hotel, Bandoeng	5.—
Hotel Homann, Bandoeng	5.—

Verhoogde contributies.

Mevr. Boelhouwer-van der Meer, Benkoelen	van / 2.50 op / 6.—
--	---------------------

Op peil gebrachte contributies.

Th. Brondgeest, Haarlem	van / 2.50 op / 5.—
D. J. A. Vrijdag, Haarlem	2.50 5.—
Dr. H. F. Ferguson, Curaçao	2.50 5.—
P. D. Visser Scheveningen	2.50 5.—
H. Meerdink, Curaçao	2.50 5.—
H. Heeres, den Haag	2.50 5.—
S. K. Sybrandi Haarlem	2.50 5.—
Th. van Alebeek, Amsterdam	2.50 5.—
O. R. A. Michelsen, Haarlem	2.50 5.—
Mr. J. W. Kool, Haarlem	2.— 5.—

Mutaties van 24—30 Nov. 1920.

Nieuwe Leden:

H. J. Banning, Haarlem, Oranjekade 27,	/ 5.—.
F. Kaulbach, onder-administrateur s.f. „Modjo”, te Sragèn (O.-I.),	/ 10.—.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM.

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Mevr. M. Kessler—de Lange, Haag, Bezuidenhout 74	/ 5.—.
W. Hornemann, Arnhem, Paul Krugerstraat 14,	/ 5.—.
V. Dersjant, Kap. Topogr. Dienst, Djokdja Toegon	Koelon 15, / 5.—.
W. G. H. Teunissen, Schoolhoofd, Sragèn,	/ 5.—.
P. Slikkerveer, Rotterdam, Varkenoordsche Weg 74	/ 5.—.

Afschrijven.

W. Bloemen, Amsterdam, Sarphatikade 17.
Mr. J. A. Jonkman (Stud. Afd.), Utrecht, Emmalaan 5

Contributieverhoging.

P. Reinking, Kediri, p/a. L. Reinking, van / 2.50 op / 5.—.

Adresveranderingen.

O. W. Veldhuyzen, Kap. Art., van: Oosterwijk Adjo- mane naar: Bandoeng, Dep. van Oorlog, / 5.—.
A. L. van Aanholt, Contr. B.B., van: Bandjer Masin naar: Boelongan (Z.- en O.-Afd. van Borneo).
Bibliotheek U.V.S.V. (Abonnement), Utrecht, van: Maliestraat 22 naar: Achter de St. Pieter 11.
A. de Waal Malefijt, van: Apeldoorn, Bloemenheuvel- laan 2 naar: Soest, Veldweg 12, / 1.50.
G. H. Brandt, van: Oss (N.-Br.), Nieuwstraat 18 terug naar: Utrecht, Neude 12bis, / 5.—.
G. A. C. Heunks, van: Amersfoort, Schoutenstraat 2a naar Oss (N.-Br.), Nieuwstraat 18, / 5.—.
E. van Gulick, onderwijzer, van: Sragèn naar: Ma- dioen.
P. W. Jonquiere, Ass.-Res., thans Resident van: Wel- tevreden, Dep. B.B., naar: Djoedjakarta.
H. J. L. Beck, Houtvester, van: Pager alem (Res. Palembang), naar: Palembang (hoofdplaats).
E. A. Zeilinga Czn., Contr. B.B., van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Buitenzorg, American Hotel.
A. H. Pinxter, Lt. Magazijnmeester O.-I., Nijmegen, van Groesbeekscheweg 43, naar: Nyhofstraat.
Dr. S. E. Boorsma, van: Katwijk aan Zee naar: Am- sterdam, Joh. Verhulststraat 44, / 5.—.
M. W. Deerns, Haag, van: van Boetzelaerlaan 155 naar: Berberisstraat 84.
C. M. Buys, Contr. B.B., van: Boeloekomba (Celebes) naar: Sidenreng Rapang (Celebes).
B. J. Haga, Contr. B.B., van: Poeloe Toedjoe (Anam- bas-eilanden) naar: Bali.
C. Schultz, Kap. Inf., van: Koeta Radja naar: Mees- ter Cornelis.

Nieuwe Begunstigers:

Jhr. L. C. Panhuys, Haag, Hooigracht 7, / 2.50 p. Jaar.

OPLETTEN !! Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad”, Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek uit Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragèn (Java).

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL

Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel- en Telefoon-Installatiën.

G. KERNER & Co.

Opgericht 1890 te Soerabaya.

STATIONSWEG 78 DEN HAAG

Specialiteit in Indische Uitrustingen

Filialen te Batavia en Soerabaya

ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C. J. NEFKENS, Den Haag

levert U een wagen welke aan iederen eisch voldoet

Showroom: Pletterijkade 13 : Garages: van Diemenstraat 159-165, Tasmanstraat 142-148 : Kanaalweg 95-103
Tel. H. 1854 en Sch. 3137 Briefadres is Prins Hendrikstraat 93

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimastraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2,30—4 nam.

HERIJS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.01 1/2 frankeerkosten.
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Lesen en Zanglessen. Leszen in Machineschrijven en Stenografie.
- Leszen en Schilderlessen. Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Leszen in moderne talen. Kinderjuffrouw in Indië.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen. Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium. Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
- S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
- B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
- Mr. F. C. L. MELJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, S r a g e n, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn = „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek

„Theario”

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S — ORGELS —

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

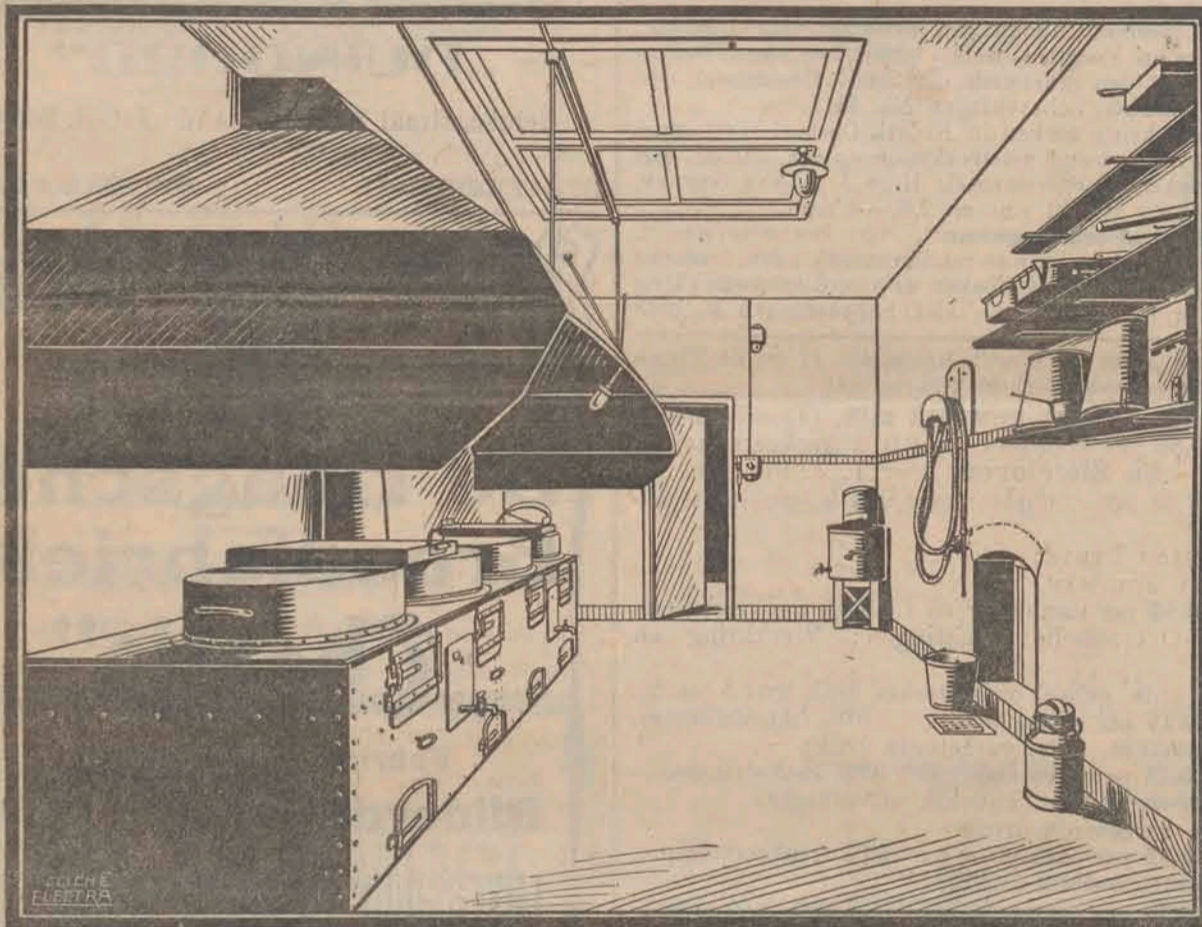

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEFOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Centrale Vischbakkerij D. C. van Ewijk
TREILERSTRAAT bij de Visschershaven - SCHEVENINGEN - Interc. Tel. Sch. 1050

Gebakken Schelvisch - Schol - Wijting - Kabeljauw - Tong
Tarbot - Griet enz.

De visch wordt uitsluitend gebakken in de fijnste Delftsche Slaolie-Calvé. Talrijke tevredenheidsbetuigingen van de meest vooraanstaande families.
Deze inrichting is eenig in Nederland. - Geïllustreerde prijscourant gratis op aanvraag.

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655

**.. WONING ..
INRICHTING**

Behangerij Stoffeederij

Firma L. J. C. BOUCHER

Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
's-Gravenhage - Noordeinde 64c
Specialiteit: voor het samenstellen
van Leesportefeuilles
Advertentie-Bureau

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook schriftelijk in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van vierhonderd en vijftig geslaagden worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.

Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

Opgericht Ao 1781

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

RUIME KEUZE

*Practische
St. Nicolaasgeschenken*

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. P. COSTER te Winnipeg.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.